

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P291

[Total No. of Pages : 3

[4801]Ext.-501
F.Y. B.A. (External)
COMPULSORY ENGLISH
Text Prescribed : Visionary Gleam
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one from (A) and one from (B) of the following in about 150 words each. **[20]**

- A) i) Attempt a character sketch of an astrologer.
- ii) How does Nathaniel Branden convince the importance of self-esteem?
- B) i) What lesson do you learn from the story 'The Gift of the Magi'?
- ii) How does Sir Mohan Lal treat Lachmi ? Explain.

Q2) Attempt any one from (A) and one from (B) of the following in about 150 words each. **[20]**

- A) i) Discuss the central idea of the poem 'A Red, Red Rose'.
- ii) What does Rabindranath Tagore pray to God for the motherland in - 'Where the Mind is Without Fear'?
- B) i) Explain the significance of the title of the poem 'If You Call Me'.
- ii) Write a note on the use of similes and hyperbole in the poem 'A Red, Red Rose'.

P.T.O.

Q3) Attempt any one from (A) and one from (B) of the following in about 150 words each. **[20]**

- A) i) What are the avenues for service open to the youth today as mentioned in 'Youth and the Tasks Ahead'?
- ii) How does Nehru convince the need of 'Unity in Diversity' to strengthen the nation?
- B) i) Explain in your own words the theme of the story 'The Eyes are not Here'.
- ii) Elaborate Dr. Ambedkar's views on the caste system in India as reflected in his essay 'Prospects of Democracy in India'?

Q4) Attempt any one from (A) and one from (B) of the following in about 150 words each. **[20]**

- A) i) Describe the beauty of London city as portrayed in the poem 'Upon Westminster Bridge'.
- ii) How does the narrator describe the woman in the poem 'An Old Woman'?
- B) i) Explain the significance of the title of the poem 'Success is Counted Sweetest'.
- ii) Explain the central idea of the poem - 'An Old Woman'.

Q5) A) Attempt Any FIVE of the following. **[10]**

- i) Use correct tense forms of the verbs given in brackets:
Ravi _____ (stay) with his uncle and aunt. He _____ (work) in a chemical company.
- ii) Choose the correct alternative and rewrite the following:
Kishor _____ to see Manager since 11 a. m. (is waiting/has been waiting)

- iii) Fill in the blanks in the sentences below, putting the verbs in brackets in either the simple past or the past perfect tense:

Vishal just _____ (post) the letter that he _____ (write) one week ago.

- iv) Fill in the blanks in the sentence below, using the future perfect form of the verb given in brackets:

Before Clara tells Ben about her promotion, he _____ (hear) the news.

- v) Correct the following sentence:

Everyone want to succeed.

- vi) Fill in the blanks in the sentence below using the appropriate form (singular/plural) of the verb given in brackets:

They _____ (run: past progressive) to catch the bus as they were late.

- vii) Fill in the blanks in the sentence below using the appropriate form (singular/plural) of the verb given in brackets:

Both the rice and the curd _____ (be: simple past) fresh and tasty.

- B) Attempt any TWO of the following: [10]

- i) Mr. Reddy and Mr. Sharma discuss on the issue of democracy in India. They agree on some points and disagree on others. Write a dialogue based on this situation.
- ii) Nikita invites her friends, Shivani and Kajol, to go with her family on picnic. Shivani accepts but Kajol declines because of urgent work that she has to do on that day. Write an informal dialogue.
- iii) On hearing of the death of Prashant's grandfather, Yogesh visits his home to offer his condolences. Write a dialogue between the two friends.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P292

[Total No. of Pages : 8

[4801] Ext. - 502

F. Y. B. A.

MARATHI

G-1 : आधुनिक मराठी वाङ्मय

(2013 पॅटर्न)

- i) मराठी विनोदी कथा
- ii) मातृपंचक
- iii) व्यावहारिक मराठी

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 150 शब्दांत लिहा. [10]

- i) व्यक्तिमत्त्व म्हणजे काय ते सांगून व्यक्तिमत्त्वाचे स्वरूप विशद करा.
- ii) व्यक्तिमत्त्व विकासात समाज या घटकाचे स्थान स्पष्ट करा.
- iii) व्यक्तिमत्त्व विकासाची वाटचाल स्पष्ट करा.
- iv) व्यक्तिमत्त्व विकासात कुटुंब व शाळा महाविद्यालयाचे महत्त्व सांगा.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 150 शब्दांत लिहा. [10]

- i) वाचनाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ii) श्रवण प्रक्रियेचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- iii) कार्यक्रम संयोजनात सूत्रसंचालनाची भूमिका स्पष्ट करा.
- iv) आकाशवाणी या प्रसारमाध्यमाविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

P.T.O.

प्रश्न 2) अ) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे 20 शब्दांत लिहा. [10]

- i) कथा म्हणजे काय?
- ii) गोविंदाग्रज या टोपणनावाने लेखन करणाऱ्या लेखकाचे पूर्ण नाव लिहा.
- iii) 'झोप' या कथेतील मुख्य पात्राचे नाव सांगा.
- iv) श्री. कृ. कोल्हटकरांच्या लेखात कोणत्या विनोदाचे चित्रण आले आहे?
- v) गुंड्याभाऊ हे पात्र कोणत्या लेखकाने आपल्या कथेत रंगविले आहे?
- vi) 'म्हैस' कथेत कोणकोणत्या विनोद प्रकारांचे चित्रण आले आहे?
- vii) शंकर पाटलांच्या कथेचे शीर्षक सांगा.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे 20 शब्दांत लिहा. [10]

- i) मातृपंचकचे संपादन कोणी केलेले आहे?
- ii) 'माय' कविता कोणाची आहे?
- iii) संतांनी कोणास आईरूपात पाहिले?
- iv) कवी विनायकांचे पूर्ण नाव लिहा.
- v) 'माझा मन्हाठाचि बोलु कौतुकें।' ही ओळ कोणत्या कवितेतील आहे?
- vi) 'आई' कवितेत कवी फ.मु. शिंदे यांनी कोणता विषय मांडला आहे?
- vii) 'वावर' ही कविता कोणी लिहिली आहे?

प्रश्न 3) अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 100 शब्दांत लिहा. [10]

- i) 'झोप' कथेचे कथानक उलगडून दाखवा.
- ii) वक्तृत्वाविषयी चिं. वि. जोशी काय म्हणतात?

- ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 100 शब्दांत लिहा. [10]
- i) 'माझी आई' या कवितेचा अर्थ उलगडून दाखवा.
- ii) सुरेश भट यांच्या कवितेबद्दल तुम्हास काय वाटते ते लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी अ आणि ब गटातील प्रत्येकी दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [15]

- अ) i) 'म्हैस' या विनोदी कथेचे कथानक लिहा.
- ii) 'पहिले कावळे संमेलन' या कथेतील विनोदाचे स्वरूप सांगा.
- iii) 'तक्रार' या कथेचे कथानक लिहा.
- ब) i) मातृभूमी या विभागातील कवितेचे स्वरूप सांगा. [15]
- ii) 'विट्टल माउली' या कवितेच्या आधारे संत तुकारामांच्या कार्याचा परिचय करून द्या.
- iii) 'धरत्रीले दंडवत' या कवितेची मध्यवर्ती कल्पना उलगडून दाखवा.

प्रश्न 5) अ) खालीलपैकी कोणत्याही पाच पारिभाषिक संज्ञांचे मराठी अर्थ लिहा. [5]

- i) Seminar -
- ii) General -
- iii) Accountant -
- iv) Head Office -
- v) Editor -
- vi) Tax -
- vii) Gazette -
- viii) Advocate -
- ix) Chemistry -
- x) Collection -

ब) खालीलपैकी कोणतेही पाच शब्द लेखनविषयक नियमानुसार दुरुस्त करून लिहा.[5]

- i) अग्निपरिक्षा
- ii) आत्याधुनीक
- iii) ईयत्ता
- iv) उत्कृष्ट
- v) कवयीत्री
- vi) क्रिडांगण
- vii) खुदूखुदू
- viii) ग्रामिण
- ix) तात्कालीन
- x) नितिधैर्य

Total No. of Questions : 5]

P292

[4801] Ext. - 502

F. Y. B. A.

MARATHI

G -1 : व्यावहारिक व उपयोजित मराठी (पर्यायी अभ्यासक्रम)
(2013 पॅटर्न)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे 20 शब्दांत लिहा.

[20]

- i) निबंधाची व्याख्या लिहा.
- ii) सारांशलेखन म्हणजे काय?
- iii) वाचन कौशल्याचे कोणतेही दोन फायदे सांगा.
- iv) भाषेची प्राथमिक कौशल्ये कोणती ते सांगा.
- v) भाषांतरासाठी किमान किती भाषांची आवश्यकता असते?
- vi) मुद्रित शोधनाच्या कोणत्याही चार खुणा लिहा.
- vii) भाषांतराचे प्रकार कोणते?
- viii) पुढील वाक्प्रचारांचा अर्थ सांगून वाक्यात उपयोग करा.
 - अ) जीव मुठीत घेणे
 - ब) आभाळ फाटणे
- ix) पुढील कल्पनांचे एकत्रीकरण करून त्यासाठी एक शब्द लिहा.
 - अ) स्वतःशी केलेले भाषण
 - ब) दानधर्म करणारा
- x) पुढील इंग्रजी शब्दांसाठी मराठी पारिभाषिक शब्द लिहा.
 - अ) Circular
 - ब) Budget
 - क) Collector
 - ड) Note

- xi) पुढील विषयांवर आकर्षक घोषवाक्य तयार करा.
 अ) रक्तदान
 ब) वृक्षसंवर्धन
- xii) पुढील शब्दांचा विग्रह करून समासाचे नाव लिहा.
 अ) प्रतिघडी
 ब) लोकमान्य
- xiii) पुढील म्हणींचे अर्थ सांगून वाक्यात उपयोग करा.
 अ) पळसाला पाने तीनच
 ब) बळी तो कान पिळी

प्रश्न 2) अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तरे 100 शब्दांत लिहा. [10]

- i) जीवन व्यवहारातील भाषेचे स्थान स्पष्ट करा.
 ii) भाषांतराचे महत्त्व विशद करा.

ब) पुढील दिलेल्या उताऱ्याचे सारांशलेखन करा. [10]

माझा अंतरात्मा तरूणांच्या हृदयात प्रवेश करण्यासाठी आक्रंदत आहे. माझ्या देशातली तरूणाई मला परमप्रिय आहे. ह्या तरूणाईला माझी एकच आर्त साद आहे. तुमच्या “हो कारा” पासून, युवांनो, मला वंचित करू नका. बिजलीच्या सोनेरी धाग्यांनी तुम्हांला ध्येयाशी करकचून बांधण्यासाठी मी आसुसलो आहे. चंद्रपूर जिल्ह्यातील भमरागड, ठाणे जिल्ह्यातील मानोर व धुळे जिल्ह्यातील आदिवासी भागातील आकाशातल्या मेघांच्या रित्या पोटाचे नगारे-युवकांनो तुम्ही नीडरपणे वाजवा. हो-नाहीचा पदन्यास करित नाचण्याबागडण्यात मी धन्यता मानीन. माझ्या वेदनांशी मी उदासपणे वागणार नाही, विनयाने वागेन.

माझे अंतीम साहस हाच माझा अंतिम आसरा आहे मला ज्वालांच्या सहस्राजिवांनी युवकांना सांगायचे आहे. युवा मित्रांनो, राजकीय पक्षांनी तुम्हांला जखडण्यासाठी लावलेल्या सापळ्यात अडकू नका. अरे जेथे माणसांचा मागमूस नाही अशा पाणथळीत गळ लावून कशासाठी बसता आहात? कान उघडे ठेवून ऐका-अरे युवक तो की ज्याचा गंभीर आवाज ऐकल्यावाचून थडग्यातील प्रेते आणि थडगी

खोदणारे हात देखील राहात नाहीत. केवळ बह्यांची भूमिका घेऊन आपले अवघे भवितव्य सुळावर चढवले जात असताना मी थंडपणे तिच्याकडे पाहू शकत नाही. माडिया गोंडाच्या तिरकामठ्यातून सुटलेल्या तीरासारखा मी वेध घेऊ इच्छितो. साहसाचे पंख लेऊन. अनघड अकलेचे पाथेय घेऊन मी तरूणांच्या मेळ्यांत धावत येऊ इच्छितो. सुखाची आकांक्षा माझ्यात आहे, पण त्याला लाथाडण्याची कुवतही माझ्यात आहे. माझा सोशिकपणा, माझा धीर, माझ्या दुःखाची, वेदनांची, माझ्यावरील संकटांची आतडी कुरतडल्याशिवाय राहणार नाही. मला पेंढा भरलेला आणि सुस्कारे सोडणारा युवकाचा मित्र बनायचे नाही.

प्रश्न 3) अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर 150 शब्दांपर्यंत संवाद लेखन करा. [10]

- i) आदर्श शिक्षक पुरस्कार मिळालेल्या एका खेडे गावच्या प्राथमिक शिक्षकाची आणि तुमची भेट झाली. त्यासंबंधी संवाद लेखन करा. (संवादक: मी आणि शिक्षक)
- ii) तुमच्या घरी एक नव्या उत्पादनाची विक्री करण्यासाठी फिरता विक्रेता आलेला आहे. तुमचा व त्याचा झालेला संवाद लिहा. (संवादक: मी आणि विक्रेता)

ब) खालील इंग्रजी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा. [10]

It would be ungrateful not to recognise how immense are the boons which science has given to mankind. It has brought within the reach of multitudes, benefits and advantages which only a short time ago were the privilege of the few. It has shown how malnutrition, hunger and disease can be overcome. It has not only lengthened life but it has deepened its quality. Fields of knowledge, Experience and recreation, open in the past only to a few have been thrown open to millions. Through the work of science, the ordinary man today has been given the opportunity of a longer and fuller life than was ever possible for his grand-parents. Most thankfully we must acknowledge all that science has done and is doing for the welfare of our race.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नावर 300 शब्दांपर्यंत उत्तर लिहा. [20]

- i) सारांश लेखन म्हणजे काय? ते सांगून सारांशलेखन करताना कोणकोणत्या गोष्टीची काळजी घ्यावी लागते ते लिहा.
- ii) शुद्धलेखन म्हणजे काय? ते सांगून शुद्धलेखनाचे नियम सांगा.

प्रश्न 5) पुढीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर 300 शब्दांपर्यंत निबंध लिहा.

[20]

- i) दहशतवाद: एक शाप
- ii) मूल्यशिक्षणाची आवश्यकता
- iii) पाहुणे येती घरा (ललित)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P293

[Total No. of Pages : 3

[4801]Ext.-503

F.Y. B.A.

FRENCH (Beginners)

(2013 Pattern)

Text : *Nouvel En Echanges - Raddi/Paranjpye*

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Q1. Répondez en français. (6 au choix)

[12]

- 1) Combien de jours y a-t-il dans le mois de février? (en lettres)
- 2) Nommez le président de la France.
- 3) Comment s'appelle la saison des pluies en Inde ?
- 4) Quel est le sixième mois de l'année?
- 5) Nommez deux vêtements de femme.
- 6) Nommez deux meubles du salon.
- 7) Que mangez-vous au dîner?

Q2. Compréhension. Lisez le passage et répondez aux questions suivantes.

[10]

Pierre et Marie habitent à Londres en Angleterre. Ils aiment beaucoup voyager. Aujourd'hui ils décident de visiter la France. Ils prennent l'avion de Londres à Paris . Quand ils arrivent à Paris , il commence à pleuvoir. Il fait du vent et il fait très froid. Ils entrent dans un restaurant et ils commandent un café. Là, ils préparent un plan de visites touristiques. Le musée de Louvre, La Tour Eiffel, la Bibliothèque Nationale et le jardin de Luxembourg. Il ya beaucoup de choses à visiter .Marie aime la musique et la danse et c'est pourquoi ils décident d'aller au théâtre de l'Opéra.

Répondez aux questions suivantes.

- 1) Où habitent Marie et Pierre?
- 2) Nommez deux monuments français.
- 3) Comment voyagent-t-ils?
- 4) Pourquoi , ils vont à l'Opéra?
- 5) Que font-ils au restaurant?

Q3) Grammaire

A) Conjuguez les verbes au présent

[15]

- 1) Elles (chercher) leurs livres.
- 2) Hélène, elle (arriver) de Mumbai.
- 3) M. Parka ne (manger) pas de gâteau.
- 4) La fille (être) très fatiguée.
- 5) Vous ne (jouer) pas au tennis
- 6) Marie ne (comprendre) pas l'espagnol.
- 7) Tu (lire) le journal.

P.T.O.

- 8) Elle (regarder) la Tour Eiffel.
- 9) Ils (venir) de leur école.
- 10) Sylvie (avoir) un cours d'espagnol.
- 11) Elle est malade, elle ne (aller) pas à l'école.
- 12) Nous (aimer) le trekking.
- 13) mon amie (choisir) un cadeau pour mon anniversaire.
- 14) Tu (vouloir) acheter une robe pour ton amie ?
- 15) Les feuilles (verdir) au printemps.

B) Mettez les prépositions. (3)

- 1) Le portable est ___ le sac.
- 2) Il habite ___ Etats-Unis, ___ Washington.

C) Récrivez les phrases avec le contraire du mot souligné. (2)

- 1) Elles finissent le travail.
- 2) Le professeur est devant les étudiants.

D) Mettez au négatif : (3)

- 1) Nous avons des livres français.
- 2) Il y a un sac dans la classe.
- 3) Vous avez des encyclopédies.

E) Mettez au pluriel : (4)

- 1) le voyage est intéressant.
- 2) Tu as ton stylo vert ?

F) Mettez au féminin. (4)

- 1) L'acteur italien est grand et beau.
- 2) C'est un garçon sérieux.

G) Mettez un adjectif possessif convenable : (2)

- 1) Tu écris une lettre à ___ tante.
- 2) Ils n'écoutent pas ___ professeur.

H) Mettez les phrases en ordre. (3)

- 1) des/ elle/ regarde/ papiers/ étudiants/ les
- 2) n' / pas/ est/ stylo/ mon /ce
- 3) palais / ils / de / visitent/ Mysore/le

I) Complétez avec les articles contractés (au , à la, du , de la, etc) (2)

- 1) Le directrice téléphone ___ membres du Parlement.
- 2) Donne la carte ___ secrétaire!

J) Trouvez l'intrus. (3)

1. Seine/ Garonne/ Loire/ Jura/ Rhône.
2. Livre/ stylo/ cahier/ guitare/ gomme
3. et/ avec/ lui / sous/ entre

K) Récrivez selon les indications : (7)

- 1) quelle heure est-il ? 00.00h
 - 2) Les enfants de mon oncle sont mes _____.
 - 3) Vous (prendre) vos cahiers et vos livres. (Mettez à l'Impératif)
 - 4) Marie aime _____ homme. (ce/cette/ cet/ ces)
 - 5) c'est un livre _____ mon ami. (mettez l'article contracté).
 - 6) Attention! Le portable tombe. (Mettez au futur proche)
 - 7) L'année prochaine _____ allons à l'étranger. (Mettez les pronoms sujets)
- L) Reliez les colonnes. (5)
1. You receive a gift	A. Ça va bien!!
2. You meet a friend	B. Felicitations!
3. A friend asks you "Ça va?"	C. Merci!
4. Your friend wins a competition	D. Salut!
5. Your friend thanks you	E. de rien!

Q4) Traduisez en anglais. (10)

Nous présentons les quatre gagnants du quizz sur la France. Ce sont des étudiants de Vishwa Bhasha Kendra à Pune. Mlle Ruchika a vingt ans. C'est une fille charmante et vive. Sarah, une fille élégante travaille dans une boutique de vêtements. Elle rêve de travailler dans une maison de couture. Il y a deux jeunes hommes. Tanvir et Ashok.

Tanvir , aime beaucoup les sports. Il joue au cricket. Il veut visiter les stades à Paris. Ashok aime beaucoup lire et aussi écrire les poèmes. Ils sont contents de visiter Paris, la ville capitale de France.

Q5) Ecrivez une composition sur (15)

Mes amis **OU** Ma famille **OU** Ma Maison

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P294

[Total No. of Pages : 9

[4801]Ext.-504
F.Y. B.A. (External)
GERMAN (Advanced)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Use of a Dictionary is not allowed.

Frage 1. Überstetzen Sie die folgende Texte ins Englische! (24)

A) (08)

Mara, 16 erzählt: Meine Eltern haben mir zum Geburtstag eine Sprachreise nach Frankreich geschenkt. Gleich zu Ferienbeginn fahre ich drei Wochen nach Aix- en- Provence. Das ist eine kleine Stadt in Südfrankreich. Morgens habe ich Französischunterricht und nachmittags gibt es verschiedene Freizeitaktivitäten. Auf diese Weise kann ich mich erholen und gleichzeitig etwas Neues kennenlernen. Ich wohne dort bei einer Gastfamilie. Ich hoffe, wir können uns verständigen, ich lerne nämlich erst seit zwei Jahren Französisch.

B) Das Beste an Deutschland (08)

Von Anfang an war mir klar, was das Beste an Deutschland ist – oder zumindest eins vom Besten: das Brot nämlich. Vielleicht findet es das Land der Dichter und Denker enttäuschend, dass ein Fremder ausgerechnet seine Brotsorten über alles schätzt. Doch sollte man bedenken, wie wichtig das Essen in unserem Land ist. Gedichte und Gedanken sind gut und schön aber man kann sie nicht dreimal am Tag essen.

C) Übersetzen Sie die folgenden Sätze ins Deutsche! (nur 4) (08)

1. Nobody wants to give up the comfort and the high standard of living at home.
2. Football is the favorite sport of Germans.
3. Some Germans prefer to bake their own bread at home.
4. Can you play Piano? No, I can neither play a piano nor sing.
5. The swiss watches are very famous in the world.
6. Earlier almost half of the households consisted of more than five persons.

Frage 2) Beantworten Sie die folgenden Fragen (nur 10) (20)

1. Wie sind deine Essgewohnheiten?
2. Wie ist dein Verhältnis mit deinen Eltern?
3. Wie feierst du Weihnachten?
4. Was machst du am Wochenende?
5. Nenne zwei Bundesländer Deutschlands mit ihren Hauptstädten.

P.T.O.

6. Wofür ist die Stadt Berlin bekannt?
7. Was ist dein Traumberuf? Warum?
8. Wann hast du Geburtstag? Wie feierst du deinen Geburtstag?
9. Welche Werte sind für die deutschen Jugendlichen wichtig?
10. Möchtest du Nesthocker sein oder Nestflüchter? Warum?
11. Schreibe kurz über die Adventszeit?
12. Welche Probleme hat Anja mit ihren Eltern?

Frage 3. Lese den folgenden Text und beantworte die darauf folgenden Fragen! (16)

Ab 15 darf man in Deutschland arbeiten. Lena nutzte das wie viele andere Jugendliche, um ihr Taschengeld aufzubessern. In den Sommerferien hat sie beim Bäcker aus dem Nachbardorf gearbeitet. Lena musste um kurz vor 6 Uhr aufstehen und mit dem Bus zur Arbeit fahren.

Das verdiente Geld spart Lena für ihre Amerikareise. Per Schüleraustausch geht es in den nächsten Osterferien nach Florida. Die Ferien endeten mit einer bösen Überraschung. Lena musste mit einer Blinddarmentzündung ins Krankenhaus und operiert werden. Das ging zwar sehr schnell, brachte Lenas Tagesablauf aber völlig durcheinander: eine Woche keine Schule und mehrere Wochen kein Saxophonunterricht, kein Orchester, kein Judotraining. Vor allem der Sport fehlt ihr sehr. Lena ist seit Anfang des Jahres in einem neuen Judo-Verein. Sie trainiert normalerweise dreimal in der Woche.

Seit den Sommerferien geht Lena in die 9. Klasse. „Die Ansprüche sind enorm gestiegen“, findet sie. Französisch steht als dritte Fremdsprache auf ihrem neuen Stundenplan. In den Nebenfächern geben die Lehrer regelmäßig Hausaufgaben auf. Dazu kommen mündliche und schriftliche Tests. Auch bei den Schülern hat sich einiges verändert: Fünf haben die Klasse verlassen und neun sind hinzugekommen.

Einen großen Wunsch hat sich Lena im Frühjahr erfüllt: Sie hat sich von ihren Ersparnissen einen eigenen Computer gekauft. An der eigenen Homepage bauen, chatten und E-Mails schreiben, das kann sie jetzt, ohne dass Bruder oder Vater an das Gerät wollen. Computerspiele findet sie nicht mehr so interessant. „Ich spiele manchmal noch abends zur Entspannung *Sims*, aber meistens nur kurz“, berichtet Lena.

A) Wählen Sie die richtige Antwort aus! (03)

1. Lena arbeitete, weil
 - a. ihre Eltern arm waren.
 - b. ihre Eltern ihr kein Taschengeld gaben.
 - c. sie für eine Amerikareise Geld sparen wollte.
 - d. sie eine Blinddarmoperation machen wollte.

2. Die neunte Klasse findet Lena

- a. langweilig.
- b. anspruchsvoll.
- c. einfach.
- d. entspannend.

3. In der neunten Klasse gibt es insgesamt _____ Schüler _____ als in der achten Klasse.

- a. vier, mehr
- b. sieben, mehr
- c. neun, weniger
- d. fünf, weniger

B) Beantworten Sie die Fragen! (1-2 Sätze)

(10)

- 1. Warum musste Lena in den Ferien früh aufwachen?
- 2. Welche böse Überraschung gab es am Ende der Ferien?
- 3. Geben Sie einen passenden Titel zu dem Text!
- 4. Was ist neu in dem Schulplan von Lena in der neunten Klasse?
- 5. Welchen Wunsch hat Lena?

C) Suchen Sie drei maskulin, drei feminin und drei Neutrum Substantive aus dem Text! (03)

Frage 4. Grammatik und Wortschatz

(35)

A. Bilden Sie Perfekt! (nur 5)

05

- 1. Rinas Mutter lässt sie allein ins Ausland fahren.
- 2. Ich sehe die Kinder im Garten spielen.
- 3. Sie werfen das Ball über das Dach.
- 4. Claudia ruft mich spät an.
- 5. Am wochenende können wir Fußball spielen.
- 6. Thomas kann durch den Englischen Kanal schwimmen.

B. Setzen Sie fünf der Verben ins Präteritum ein!

05

spazieren gehen , treffen, sehen, essen, fahren, bleiben

- 1. Am Freitag waren wir in City pride. Da _____ wir einen Film .
- 2. Die Deutschen _____ am Abend kalt.
- 3. Letztes mal _____ Familie Maier zu Hause in den Ferien.
- 4. Abends _____ wir durch einen großen Park _____.

5. Wir _____ viele Leute auf der Straße.
6. Am Sonntag _____ wir an den See in Mulshi.

C. Ergänzen Sie die richtigen Präposition (nur fünf)!

05

1. Die Großmutter kümmert sich sehr liebevoll _____ das Kind.
2. Ich interessiere mich _____ Physik.
3. Mein Onkel ärgert sich _____ die blöden Werbungen im Fernseher.
4. Seit zwei Stunden warte ich _____ meine Mutter an der Bushaltestelle.
5. Um 7 Uhr verabschiedete sich Anna _____ ihrem Freund.
6. Shami beschäftigt sich _____ dem Studium von Wirtschaftswissenschaft.

D. Ergänzen Sie die Artikel und Adjektive mit den richtigen Endungen! (nur 10 Lücken) 05

(grün, blau, neu, weiß, schwarz, schön, interessant, alt)

(Mehrere richtige Antworten sind möglich!)

1. Hast du mal _____ Blume gesehen?
2. Ich will _____ Kleid kaufen.
3. Die rote Bluse passt mit _____ Rock nicht.
4. Meine Mutter schenkt mir zum Geburtstag _____ Handy.
5. Wir diskutieren über _____ Thema aus der Atom-Physik.
6. Der _____ Hut und die _____ Bluse passen gut.

E. Ergänzen Sie die passenden zweiteilige Konjunktionen! (nur 5)

05

(zwar – aber, weder noch, entweder - oder, sowohl - als auch, nicht nur - sondern auch, teils-teils)

1. Das Geschäft ist gut. Es ist teuer.
2. Ich kann Französisch. Ich kann Deutsch.
3. Tina ist intelligent. Sie ist sehr schön.
4. Schreiben Sie eine Email. Schreiben Sie eine SMS.
5. Der Film ist interessant. Er ist lang.
6. Das Institut ist sehr alt. Es ist sehr schön.

F. Bilden Sie Passiv! (nur 5)

05

1. Die Studenten lesen alle Bücher.
2. Sie machen die Hausaufgaben nicht so regelmäßig.
3. In diesem Restaurant serviert man nur vegetarisches Essen.
4. In der Post sortiert man zuerst die Briefe.
5. Herr Maier wäscht sein Auto jeden Tag.

6. Zuerst waschen Sie die Tomaten.

G) Wortschatz: Ergänzen Sie das passende Wort. (nur 5)

05

1. _____ heißt, dass Leute ins Ausland fahren.
2. Brot kauft man in der _____.
3. _____ ist die Vorweihnachtszeit.
4. Junge Leute teilen eine Wohnung. Das nennt man _____.
5. _____ sind Leute, die aus anderen Ländern nach Deutschland ziehen.
6. Zum Neujahr macht man gute Entscheidungen, d.h. _____.

Frage 5. Ergänzen Sie den Dialog!

05

Kunde: Guten Tag

Verkäufer: Guten tag, _____?

Kunde: _____.

Verkäufer: Aha, hier bitte, zwei Flaschen Milch, Brot und sechs Eier.

Kunde: _____?

Verkäufer: Tut mir leid, wir haben kein Olivenöl heute. _____.

Kunde: Ok , dann nehme ich das Sonnenblumenöl.

Verkäufer: _____?

Kunde: Ja, wie viel macht das zusammen?

Verkäufer: 38.76 Euro bitte! _____?

Kunde: Nein, danke! ich habe meine Einkaufstasche dabei.

Verkäufer: Auf Wiedersehen!

Total No. of Questions : 5]

P294

[4801]Ext.-504
F.Y. B.A. (External)
GERMAN (Basic)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

All questions are compulsory. Use of a dictionary is not allowed.

Frage I. Übersetzen Sie!

[15]

(A) Übersetzen Sie ins Englische!

(10)

Das ist Vera Kaufmann. Sie ist 24 Jahre alt und wohnt in Hamburg. Sie ist nicht verheiratet und hat keine Kinder. Sie ist Journalistin von Beruf. Sie lernt viele Sprachen. Sie will nach Italien und Spanien reisen. Letztes Jahr hat sie eine Reise nach Polen gemacht. Dort hat sie eine Freundin besucht.

Vera hat eine Wohnung in Hamburg. Ihre Wohnung ist sehr alt und klein. Ihre Bücher und ihre Lieblings-CDs sind sehr wichtig für sie. Sie hat einen Hund. Er heißt Bruno. Jeden Abend spielt sie mit ihm. Tiere sind ihr Hobby. Sie kosten viel Zeit. In der Freizeit spielt sie ein Klavier und eine Gitarre. Jeden Sommer geht sie auf eine Radtour mit ihren Freunden.

(B) Übersetzen Sie ins Deutsche! (Nur 5)

(05)

1. I would like to have a coffee.
2. Robert has a camera but does not have a film.
3. Roland is learning French in Munich.
4. The picture is hanging above the table.
5. Please open the window, Norbert!
6. I have already repaired my car.

Frage II.

[20]

(A) Beantworten Sie die folgenden Fragen! (Nur 5)

(10)

1. Nennen Sie vier Städte in Deutschland!
2. Wann haben Sie Geburtstag? Wann sind Sie geboren?
3. Wie finden Sie Ihre Wohnung? Wie viele Zimmer hat Ihre Wohnung?
4. Was haben Sie im letzten Sommer gemacht?
5. Was darf man in der Schule machen? Was darf man nicht machen?

6. Wie feiert man Silvester in Deutschland?
7. Warum lernen Sie Deutsch? Welche Sprachen können Sie?

(B) Schreiben Sie! (05)

Sie haben im April eine Spanienreise gemacht. Schreiben Sie eine E-Mail an Ihren Freund und beschreiben Sie Ihre Reise!

(C) Schreiben Sie einen Dialog! (05)

1. Sie möchten mit Ihrem Freund zusammen essen gehen. Rufen Sie ihn an!

ODER

2. Sie haben morgen Geburtstag! Rufen Sie Ihren Freund an und laden Sie ihn ein!

Frage III. Grammatik [35]

(A) Ergänzen Sie die richtigen Personalpronomen! (05)

1. Der Stuhl ist sehr bequem. Ich kaufe _____.
2. Die Kinder spielen im Garten. Die Nachbarin winkt _____.
3. Unsere Großmutter wohnt in Bremen. _____ besuchen sie am Wochenende.
4. Der Sohn hat heute Geburtstag. Sein Vater schenkt _____ ein Fahrrad.
5. Das Mädchen ist 8 Jahre alt. _____ kann gut Klavier spielen.

(B) Ergänzen Sie die richtigen Possessivpronomen! (05)

1. Ich gratuliere _____ Sohn, Herr Messer.
2. Sind das _____ Kinder, Sarah?
3. Das sind _____ Fotos von dem Urlaub. Wir haben sie im letzten Sommer gemacht.
4. Ist das _____ Handy? Ich finde es nicht. Ich muss _____ Vater anrufen. Er ist im Krankenhaus.

(C) Ergänzen Sie die richtigen bestimmten/unbestimmten Artikel! (05)

1. Ich habe _____ Wagen und _____ Motorrad.
2. Der Reporter gratuliert _____ Kind.
3. Die Tochter schreibt _____ Brief für ihren Vater.
4. Kannst du _____ Computer reparieren? Ich brauche ihn dringend.

(D) Schreiben Sie das richtige Modalverb! (05)

1. _____ ihr einen Kuchen backen, Fred und Georg?
2. Das Kind _____ Pilot werden.

3. Es ist rot. Man _____ nicht fahren.
4. Die Studenten _____ eine Pause machen, aber sie _____ weiter lernen.
Sie haben morgen Prüfung.

(E) Formulieren Sie die Sätze ins Imperativ um! (05)

1. Macht ihr bitte einen Tomatensalat?
2. Kannst du bitte das Fenster zumachen?
3. Stellst du bitte die Kerzen auf den Tisch?
4. Holst du bitte die Flasche aus dem Keller?
5. Können Sie bitte eine E-Mail schreiben?

(F) Bilden Sie das Perfekt! (05)

1. Sie kocht heute Kartoffelpuffer.
2. Gabriele ruft ihren Freund an.
3. Der Mann träumt von einem Flugzeug.
4. Das Kind geht um 22 Uhr ins Bett.
5. Ich studiere Chemie und Biologie.

(G) Bilden Sie Fragen! (05)

1. Ich besuche meinen Vater am Sonntag.
2. Ich habe ein Bild gekauft.
3. Der Deutschunterricht dauert 2 Stunden.
4. Ich habe am Samstag Zeit.
5. Ich stelle die Bücher in das Regal.

Frage IV. Wortschatz [20]

(A) Was passt nicht? (05)

1. *schicken*: einen Brief – die Freiheit – ein Päckchen – eine E-Mail
2. *abschließen*: die Tür – die Schuhe – das Haus – die Wohnung
3. *malen*: ein Mädchen – die Landschaft – die Zeit – ein Bild
4. *suchen*: Blumen – Feuerzeug – Gummistiefel – Französisch
5. *kaufen*: eine Wohnung – ein Haus – ein Auto – die Luft

(B) Schreiben Sie das richtige Wort! (05)

1. Meine _____ ist 0493 574836
2. Frühling, Sommer, Herbst und Winter sind _____.
3. Die Lehrerin kommt aus Polen. Ihre Staatsangehörigkeit ist _____.

4. Reporter, Arzt, Journalist, Mechaniker sind _____.
5. Bier, Saft, Kaffee, Wein sind _____.

(C) Schreiben Sie mindestens 4 Wörter pro Thema! (10)

1. Menschen
2. Freizeit
3. Wohnen
4. Alltag
5. Camping

Frage V. Lesen Sie den Text und beantworten Sie die folgenden Fragen! [10]

Früher haben nicht nur Eltern und Kinder, sondern auch Opa und Oma und manchmal auch Tante und Onkel zusammen in einem Haus oder einer Wohnung gewohnt. Die alten, die auch Familie waren, haben beim Waschen, Bügeln, Nähen oder beim Kochen geholfen.

Heute helfen die Waschmaschine und die Spülmaschine. Aber die Arbeit, die die Frauen zu machen haben, ist darum nicht weniger geworden. Ihnen bleibt die Aufgabe, die Wohnung sauber zu halten, das Essen zu kochen, die Kinder zu versorgen – und das oft nach 8 Stunden im Büro oder in der Fabrik.

Früher hat es kleine Laden an der Ecke gegeben, wo man in wenigen Minuten einkaufen konnte, und wo man über die Kinder, über Krankheiten und alles mögliche gesprochen hat. Heute gibt es dafür den Supermarkt, in dem man von der Zahnpasta bis zum Fernsehapparat alles kaufen kann. Nur, es dauert alles viel länger und mit anderen reden kann man dort auch nicht mehr.

(A) Beantworten Sie die folgenden Fragen! (03)

1. Wie haben früher die Alten der Familie geholfen?
2. Was ist die Aufgabe einer Frau?
3. Was alles kann man in einem Supermarkt kaufen?

(B) Richtig oder Falsch? (04)

1. Früher war die Familie klein.
2. Heute helfen Maschinen bei der Arbeit.
3. Früher dauerte das Einkaufen sehr lang.
4. Heute redet man nicht viel mit den anderen

(C) Suchen Sie zwei Adjektive aus dem Text! (02)

(D) Geben Sie dem Text einen passenden Titel! (01)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P295

[Total No. of Pages : 2

[4801]Ext.-507
F.Y. B.A. (External)
URDU
Urdu (General -1)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

N.B. 1) Attempt all questions.

2) Figures to the left indicate full marks.

A. Bang-e-Dara Part - I B. Chand Hum Asr by Maulvi Abdul Haque

(15) تمام سوالات لازمی ہیں۔
سوال نمبر ۱: نظم کے آغاز و ارتقاء پر روشنی ڈالیے۔

یا
اردو نظم کی تعریف کرتے ہوئے اس کی مقبولیت کے اسباب قلمبند کیجیے۔

(15) سوال نمبر ۲: خاکہ نگاری میں کن اصولوں کو مد نظر رکھا جاتا ہے۔ بحث کیجیے۔

یا
(15) خاکہ نگاری کی تاریخ پر سیر حاصل تبصرہ کیجیے۔
سوال نمبر ۳: علامہ اقبال کی شاعرانہ خوبیوں کا جائزہ لیجئے۔

یا
(15) علامہ اقبال کی حیات و شخصیت پر نوٹ لکھئے۔
سوال نمبر ۴: مولوی عبدالحق کی خاکہ نگاری کا تنقیدی جائزہ لیجئے۔

یا
بابائے اردو کی سیرت و شخصیت کا جائزہ لیجئے۔

P.T.O.

(12) سوال نمبر ۵ (الف): کسی ایک نظم کا مرکزی خیال بیان کرتے ہوئے تشریح کیجیے۔
 ۱۔ عقل و دل ۲۔ پیام صبح ۳۔ ابر کہسار

(10) ب: کسی ایک خاکہ کا فنی جائزہ لیجئے۔
 ۱۔ گدڑی کا لال نور خان ۲۔ سید محمود ۳۔ منشی امیر مینائی

(18) ج: ذیل کے اشعار میں سے کوئی چھ کی تشریح بحوالہ متن کیجئے۔

۱۔ سوزبانوں پر بھی خاموشی تجھے منظور ہے	راز وہ کیا ہے ترے سینے میں جو مستور ہے
۲۔ کبھی صحرا کبھی گلزار ہے مسکن میرا	شہر و ویرانہ مرا بحر مرا بن مرا
۳۔ جس کے پھولوں میں اخوت کی ہوا آئی نہیں	اس چمن میں کوئی لطف نغمہ پیرائی نہیں
۴۔ رتبہ تیرا ہے بڑا شان بڑی ہے تیری	پردہ نور میں مستور ہے ہر شے تیری
۵۔ زحمت تنگی دریا سے گریزاں ہوں میں	وسعت بحر کی فرقت میں پریشاں ہوں میں
۶۔ تو طلب خو ہے تو میرا بھی یہی دستور ہے	چاندنی ہے نور تیرا، عشق میرا نور ہے
۷۔ مری زبانِ قلم سے کسی کا دل نہ دکھے	کسی سے شکوہ نہ ہو زیر آسماں مجھ کو
۸۔ شکتی بھی شانتی بھی بھگتوں کے گیت میں ہے	دھرتی کے باسیوں کی ہمتی پریت میں ہے

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P296

[Total No. of Pages : 8

[4801] Ext. - 510

F.Y. B.A.

G - 1 : HINDI

(2013 पॅटर्न)

पाठ्यपुस्तकें:-

- i) गद्य वैभव-संपा. डॉ. राजेंद्र खैरनार
- ii) काव्य सरिता-संपा. डॉ. सुरेश सालुंके

समय : 3 घण्टे]

[पूर्णांक : 100

सूचनाएँ :-

- 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
- 2) दाहिनी ओर लिखें अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं ।

प्रश्न 1) निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

[20]

- i) भगत ने भगवान को किस प्रकार बदनाम किया था? 'भगत की गत' कहानी के आधार पर स्पष्ट कीजिए।
- ii) 'क्लेम' कहानी भारत-पाकिस्तान विभाजन की त्रासदी को किस रूप में व्यक्त करती हैं?
- iii) 'बंटी की कहानी' कहानी का उद्देश्य स्पष्ट कीजिए।
- iv) जीवनलाल अपनी बहू को विदा क्यों नहीं करना चाहता था?
- v) लेखक का कौन-सा अज्ञान था, जो ज्ञान के कूप में डूबकर उनके साथियों को ज्ञान से वंचित रहा?
- vi) 'वही की वही बात' कहानी में मनुष्य की स्वार्थी वृत्ति को चित्रित किया है? कहानी के आधार पर स्पष्ट कीजिए।

प्रश्न 2) निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

[20]

- i) कवि सूर्यकांत त्रिपाठी 'निराला' जी ने प्रियतमा के बारे में कौन-सी भावनाएँ व्यक्त की है?
- ii) 'क्या पूजा क्या अर्चन रे!' कविता का आशय स्पष्ट कीजिए।
- iii) 'दोनों ओर प्रेम पलता है' कविता का आशय स्पष्ट कीजिए।

P.T.O.

- iv) 'भोर हो गई' कविता में कवि ने सुंदरता का वर्णन किस प्रकार किया है?
- v) 'टूटा पहिया' अपने आप को न फेंकने के लिए क्यों कहता है?
- vi) 'आँखों से सिर्फ' कविता का उद्देश्य स्पष्ट कीजिए।

प्रश्न 3) अ) निम्नलिखित अवतरणों में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। [12]

- i) "भैया, जब से तुमने मेरी पंचायत की तब से मैं तुम्हारा प्राणघातक शत्रु बन गया था; पर आज मुझे ज्ञात हुआ कि पंच के पद पर बैठकर कोई न किसी का दोस्त है, न दुश्मन। न्याय के सिवाय उसे और कुछ नहीं सूझता।"
- ii) "लेकिन इसमें रोने की क्या जरूरत है? तुम सब जाओ। खाओ-पिओ बस मैं नहीं खाऊँगा।"
- iii) "लेकिन आज नहीं तो कल, रूपया तो देना ही पड़ेगा। कागज के टुकड़ों पर अपना स्नेह, ममता और प्यार बेचने वालों के बीच तुम इस तरह कब तक रह सकोगी।"

आ) निम्नलिखित अवतरणों में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। [12]

- i) "मुझे तोड़ लेना वनमाली!
उस पथ पर देना तुम फेंक,
मातृभूमि पर शीश चढ़ाने
जिस पथ जाते वीर अनेक।"
- ii) "सूखी इसकी कितनी कलियाँ
मुरझाई कितनी बल्लरियाँ,
जो मुरझाई फिर कहाँ खिली,
पर बोलो सूखे फूलों पर
कब मधुबन शोर मचाता है!
जो बीत गई तो बात गई!"
- iii) "मैं नया इंसान हूँ इस यज्ञ में सहयोग दूँगा।
खूबसूरत जिंदगी की नौजवानी भोग लूँगा!!"

- प्रश्न 4) अ) निम्नलिखित पारिभाषिक शब्दों में से किन्हीं आठ के हिंदी पर्याय लिखिए। [8]
- i) Agenda
 - ii) Category
 - iii) Custody
 - iv) Delivery
 - v) Employee
 - vi) Over-Time
 - vii) Penalty
 - viii) Reference
 - ix) Store
 - x) Tour
- आ) निम्नलिखित में से किन्हीं छह वाक्यों को शुद्ध करके फिरसे लिखिए। [6]
- i) साधुओं के वचन बहुत मार्गदर्शक होती है।
 - ii) उसके चारों तरफ पुलिस खड़े थे।
 - iii) हमारा सरकार बड़ा क्रियाशील है।
 - iv) उसका आवाज मधुर है।
 - v) लड़कियाँ यहाँ बैठी है।
 - vi) उसके पास बहुत सोने है।
 - vii) बहुत दिनों के बाद आपका दर्शन हुआ।
 - viii) आपका हस्ताक्षर बहुत सुंदर है।
- इ) निम्नलिखित में से किसी एक परिच्छेद का हिंदी में अनुवाद कीजिए। [6]
- i) Travelling is an essential part of education. Through the books we get only theoretical knowledge but practical knowledge is obtained only by travelling we come to know of different people with different manners and customs. We can see their of living and dress. We can hear their different languages. Travelling develops our knowledge and out look. We can improve ourselves by adopting the good-methods followed by various nations. It really helps the advancement of civilization.

- ii) प्रवास हा शिक्षणाचा आवश्यक घटक आहे. पुस्तकाच्या वाचनातून आपल्याला फक्त पुस्तकी ज्ञान मिळते. पण व्यावहारिक ज्ञान फक्त प्रवासामुळेच मिळते. आपल्याला वेगवेगळ्या लोकांच्या आचार-विचार चालीरीती कळतात. आपल्याला त्यांच्या जीवनपध्दतीची आणि वस्त्र यांची ओळख होते. आपल्याला त्यांच्या भाषांची वैविध्ये कळू शकतात त्यामुळे आपले ज्ञान व आपली दृष्टि विकसित होते. वेगवेगळ्या देशांनी अनुसरलेल्या चांगल्या पध्दती आत्मसात करून आपल्या जीवनात आपण सुधारणा करू शकतो. ही गोष्ट खरोखर मानवी संस्कृतीच्या प्रगतीला हातभार लावते.

अथवा

निम्नलिखित परिच्छेद का एक-तिहाई शब्दों में सार-लेखन (संक्षेपण) कर उसे उचित शीर्षक दीजिए।

भ्रष्टाचार समाज में विषधर का रूप धारण कर चुका है। विष की लहर से समाज के सभी क्षेत्र ग्रसित है। आवश्यकता है इसकी जड़ में जाने की, जिससे इस विषधर में जन्म लेते ही इसके विषदंत तोड़ दिए जाएँ। समाज में नवीन शिशु की भ्रष्टाचार की शुरुआत वहीं से हो जाती है। जब उसे शिक्षा प्राप्त करने हेतू स्कूल में प्रवेश के लिए रिश्वत देनी पड़ती है। किस आधार पर उस बच्चे अर्थात् देश के भावी कर्णधार से भ्रष्टाचारी न बनने की आशा कर सकते हैं? यह सही है कि उच्च पदों पर आसीन अधिकारियों व राजनेताओं ने भ्रष्टाचार से ग्रसित होकर शिष्टाचार का रूप देने का संदेश दिया है।

ई) निम्नलिखित पत्रों में से किसी एक पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए। [6]

- i) विनिता/विनय पाटील, लक्ष्मीनगर, सातारा से महिला सुरक्षा हेतु जिलाधिकारी को शिकायती पत्र लिखती/लिखता है।
- ii) दिव्या/दिनेश त्रिपाठी, विवेकानंद नगर, नाशिक से सचिव, रयत शिक्षण संस्था, सातारा को 'हिंदी शिक्षक' पद के लिए आवेदन पत्र लिखती/लिखता है।

प्रश्न 5) निम्नलिखित में से किसी एक विषय पर निबंध लिखिए। [10]

- i) भारतीय किसान।
- ii) मेरे सपनों का भारत।
- iii) आज की युवा पीढ़ी।

Total No. of Questions : 5]

P296

[4801] Ext. - 510

F.Y. B.A.

HINDI

G - 1 : प्रयोजनमूलक हिंदी (Functional Hindi)
(2013 Pattern)

समय : 3 घण्टे]

[पूर्णांक : 100

- सूचनाएँ :- 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्नों के पूर्णांक हैं ।

प्रश्न 1) अ) निम्नलिखित अंग्रेजी पारिभाषिक शब्दों में से किन्हीं दस शब्दों के हिंदी पर्याय लिखिए।
[10]

- i) Agenda
- ii) Bulletin
- iii) Enquiry
- iv) Gain
- v) Management
- vi) Objection
- vii) Fund
- viii) Purpose
- ix) Tendency
- x) Damage
- xi) Factor
- xii) Registration

आ) निम्नलिखित में से किन्हीं दस गणितीय आँकड़ों तथा चिह्नों को मानक हिंदी वर्तनी के अनुसार शब्दों में लिखिए। [10]

- i) 49
- ii) 88
- iii) $40 + 60 = 100$
- iv) $90 - 76 = 14$

- v) $8 \times 9 = 72$
- vi) $90 \div 15 = 06$
- vii) 70%
- viii) $6 \frac{1}{3}$
- ix) $\frac{3}{4}$
- x) 45%
- xi) 1.3
- xii) 34.7

प्रश्न 2) निम्नलिखित वाक्यों में से किन्हीं दस वाक्यों को मानक वर्तनी के आधार पर शुद्ध करके फिर से लिखिए। [10]

- i) मैं कल आयेगा।
- ii) प्रमोद मेरे से बड़ा है।
- iii) मीना अच्छी गाती है।
- iv) तुम तुम्हारे घर जाओ।
- v) मैंने सुधीर को पत्ता पूछा।
- vi) हमारे देश का भविष्य उज्वल है।
- vii) वह बस पकडने भागा।
- viii) वह आदमी कितना जाडा है।
- ix) वाह, तुमने बहुत अच्छा काम किया है।
- x) अशोक हंस रहा था।
- xi) उसका आवाज मधुर है।
- xii) राजा ने शेर की शिकार की।

प्रश्न 3) अ) निम्नलिखित परिच्छेद का एक-तिहाई शब्दों में सार-लेखन (संक्षेपण) कर उसे उचित शीर्षक दीजिए। [6]

भाषा राष्ट्र की एकता का प्रधान वाहन है। भाषा की सहायता के बिना हम निकटस्थ व्यक्तियों को भी नहीं बुला सकते, किंतु भाषा ही एकमात्र साधन नहीं है, जो राष्ट्र में एकता रखती हो। अतः हमें भाषा की साधना करते समय अन्य साधनों की

उपेक्षा नहीं करनी चाहिए। भाषा की आवाज उठाने के समय प्रादेशिकता और सांप्रदायिकता की भावना से हमें बचना चाहिए। अच्छा तो यह होगा कि हम भाषा को कल्याण-साधन करने वाली माता के समान समझें। जिस प्रकार गृह-परिवार में माता कल्याण-स्थापन करती है, वैसे ही भाषा भी हमको मिलाती है। जिस प्रकार माता सन्तानों के भेद-विभेद को दूर किए बिना नहीं रह सकती, उसी प्रकार राष्ट्रभाषा और अच्छा साहित्य भी अपनी सन्तान का भेद-विभेद दूर किए बिना नहीं रह सकता।

आ) निम्नलिखित पत्रों में से किन्हीं दो पत्रों के प्रारूप तैयार कीजिए। [10]

- i) अनिल/अनिता शर्मा, 705 वसंतविहार, महात्मा गांधी मार्ग, मुंबई से, सूरज/सरिता पटेल, माधवनगर, सांगली को, क्रिकेट मैच देखने के लिए निमंत्रण पत्र भेजता/भेजती है।
- ii) सुहास/सुहासिनी पाटील, शास्त्री चौक, अहमदनगर से, बसों की अनियमितता के संदर्भ में, प्रबंधक, महाराष्ट्र राज्य परिवहन निगम के नाम, शिकायत पत्र लिखता/लिखती है।
- iii) रमेश/रमा तिवारी 121, सुयोग कॉलनी, कोल्हापूर से, प्रधानाचार्य, मॉडर्न हायस्कूल, शिवाजीनगर, पुणे को 'लिपिक' पद के लिए आवेदन पत्र लिखता/लिखती है।

प्रश्न 4) अ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो विषयों पर समाचार पत्र अथवा दूरदर्शन के लिए विज्ञापन का नमूना तैयार कीजिए। [10]

- i) बाजार में आया नया शैम्पू।
- ii) अपने शहर की पुस्तक प्रदर्शनी।
- iii) वजन घटाने की औषधि।
- iv) नया मोबाईल हैण्डसेट।

आ) निम्नलिखित अंग्रेजी अथवा मराठी परिच्छेद का हिंदी में अनुवाद कीजिए। [6]

Man is a dream-watching creature. Dreams inspire the hope of living in us. The person who sees a dream, only can do something in future. The person who doesn't dream, should be the most poor person in the world. But the person who gets carried away by the dreams also should be called a fool. While dreaming, the reality should not be forgotten. If the person who dreams is conscious about reality, he would see to fulfill those dreams. The dreams should be noble, they should be able to take you to the peak.

अथवा

मनुष्य हा स्वप्न पाहणारा प्राणी आहे. स्वप्न आपल्याला जगण्याची उमेद देतात. स्वप्न बघणारा माणूसच भविष्यात काही तरी करू शकतो. जो मनुष्य स्वप्नच बघत नाही तो जगातील सर्वात गरीब मनुष्य समजला पाहिजे. परंतु फक्त स्वप्नात रमणारा मनुष्य देखील मूर्खच म्हटला पाहिजे. स्वप्न पाहत असताना वास्तवतेचे भानदेखील असायला हवे. वास्तवतेचे भान असले म्हणजे स्वप्न पाहणारा ते कसे पूर्ण करता येईल याचाही विचार करतो. स्वप्न नेहमी उदात्त असावेत, शिखरावर नेणारे असावेत.

प्रश्न 5) अ) निम्नलिखित लघूत्तरी प्रश्नों में से किन्हीं तीन के उत्तर लिखिए। [18]

- i) प्रयोजनमूलक हिंदी और साहित्यिक हिंदी के अंतर को स्पष्ट कीजिए।
- ii) देवनागरी लिपि की विशेषताएँ लिखिए।
- iii) जनसंचार का अर्थ और स्वरूप विशद कीजिए।
- iv) अनुवाद के महत्व को स्पष्ट कीजिए।

आ) निम्नलिखित विषयों में से किन्हीं चार पर टिप्पणियाँ लिखिए। [20]

- i) प्रयोजनमूलक हिंदी की परिभाषा एवं स्वरूप।
- ii) बोलचाल की भाषा।
- iii) संवाद-कौशल का महत्व।
- iv) वाणिज्य और व्यापार क्षेत्र में प्रयोजनमूलक हिंदी की उपयोगिता।
- v) संक्षेपण का अर्थ और स्वरूप।
- vi) अनुवाद का स्वरूप।

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P297

[Total No. of Pages : 5

[4801]Ext.-511
F.Y. B.A. (External)
PERSIAN (G.-1)
(2013 Pattern)
Text : Akse-Farsi

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

- N.B. 1) All questions are compulsory.
2) Figures to right side indicate full marks.

Q1) Explain with examples. (Any Ten)

[20]

۱ - مبالغه	۲ - تجسس تام
۳ - تجسس مکرر	۴ - تشبیه
۵ - استعاره	۶ - تجسس زائد
۷ - تضاد	۸ - حسن تعلیل
۹ - لف و نشر	۱۰ - اشتقاق
۱۱ - سوال و جواب	۱۲ - مرآة النظر

Q2) Explain in details. (Any Two)

[12]

۱ - شئوی	۲ - داستان
۳ - قصیده	۴ - مرثیه

P.T.O.

Q3) A) Reproduce any two stories.

[12]

- 1- میراث پیغمبران
2- حکایت غلام محی
3- حکایت ماہی خنثی

B) Write short notes. (Any Two)

[16]

- 1- مرزا غالب
2- بیروین اعدائی
3- ایرج مرزا
4- حافظ شیرازی

Q4) Explain in Persian or translate and explain in English. Urdu or Marathi.
(Any Ten)

[20]

- (1) خدا با جهان بادشاهی تر است
(2) هر که بیسوده گردن افرازد
خویش را بگردن اندازد
(3) بیدار شود لاکه جهان جگه خواب نیست
(4) این درین خرابه نشستن صواب نیست
دل می رود ز دست صاحبان خدا را
(5) زاهد ظاهر پرست از حال ما آگاه نیست
در حق ما هر چه گوید جای هیچ آراه نیست
(6) خوش بود فارغ ز بند کفر و ایمان زبستن
حیف کافر مردن و آوختن مسلمان زبستن

- (7) جان زتن بردی و در جانی پہنوز
درد پا دادی و درسانی پہنوز
- (8) بگفتا بیچ محل در ظرف بتان
نماند جاودان شادان و خندان
- (9) ہراس نیست مرا ہیچہ جلدہ مرگ
ہراس کم دلی برہ جبان دارم
- (10) شرف را کن از وجودش استوار
صبح فردا از گریباننش برآر
- (11) ہر آن موری کہ زیر پای ترور یست
سلیمان ایست کہ اندر شکل موری
- (12) نزن بسودہ ہندس طمعہ مارا
ببند از زیرکی دست قضا را

Q5) A) Translate any two passages in English, Urdu or Marathi.

[10]

- (1) صیاد بہ شکار مرغ و ماہی گزرانہ - روزی دام نہادہ. ہزار محنت
سہ مرغ را بہ نزدیکی دام آوردہ در کلین نشستہ بودہ کہ ناگاہ
آواز عربدہ آئینرشنید از ترس آنکہ مرغان از شور برمند از گلین گاہ
بیرون آمدہ و طالب علماں را دید کہ بحث ہی کنند - صیاد ہرچہ
زاری میگرد کہ فریاد نہ کنید - سودخی کرد - تا آنکہ بصد خون جگر
قبول کرد کہ ہر کدام را یک یک مرغ خواهد داد -

(2) آورده اند که سبکتگین پدر سلطان محمود در اوایل حال که ملذذ سلطان سحور بود از یک سراسپ بیش نداشت و او حاتم را بخایت بعسرت میگذشت هر روز به عزائم شکار بجا می رفت - اگر صدی بدست آمدی بدان گزرا نیدی - روزی آهوی دیدی که با بچه خود در صحرا چرید - سبکتگین اسپ برانگیخت او را گرفت و دست و پایش بر بست و در پیش زین نهاده را شهر بر گرفت -

(3) دو امیر زاده در مصر بودند - یکی علم آموخت و دیگری مال اندوخت - عاقبت الامرا این یکی عداوت گشت و آن دیگری عجز بر مهر شد - پس این تو نگر به چشم حقارت در فقیه نظر کرد و گفته من به سلطنت رسیدم و همچنان در سلنت بماندی - گفت ای برادر شکر نعمت باری عزاسمه همچنان بر من اقترون تراست که میراث بیعتبران یا قتم یعنی علم ، و ترا میراث فرعون و پادمان رسید یعنی محاکم مصر -

(4) روز سوم بازار ننگ نزد بهرام رفت و گفت ، امروز منزهان من باش ، بهرام پذیرفت و در خانه ماند - ننگ به بازار رفت و مشک را نزد پسر مردی گروگان گذاشت و گوشت و نان خرید و شادمان برگذشت و در فراسهم آوردن غذا از بهرام باری خواست بهرام گوشت را ساند و آتش نهاد - باز غذا خوردند به یاد شهنشاه جام می برگرقتند

B) Translate the unseen English passage in Persian, Urdu or Marathi. [10]

Science has made human life colourful an evening spent in the cinema hall helps us forget the worries. Wireless telegraphy has added to our moments of joy. It has given us radio. A further improvement has brought us television. The radio brings us only the voice but the television enables us to see the person in act also media give interesting and educative programmes.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P298

[Total No. of Pages : 3

[4801] Ext.-512

F.Y. B.A.

SANSKRIT (संस्कृत)

G - 1 : Surabhāratī (सुरभारती)

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

सूचना:-

1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

Instructions :-

All questions are compulsory.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Figures to the right indicate full marks.

Q1) 'अ' आणि 'ब' विभागातील प्रत्येकी कोणत्याही दोहोंचे मराठीत अथवा इंग्रजीत भाषांतर करा.

[20]

Translate each two from 'A' and 'B' sections into Marathi or English.

'अ' विभाग/SECTION - 'A'

- i) परिव्राजिका - तेन हि दंशच्छेदः पूर्वकर्मति श्रूयते। स तावदस्य क्रियताम्।
छेदो दंशस्य दाहो वा क्षतेर्वा रक्तमोक्षणम्।
एतानि दष्टमात्राणामायुषः प्रतिपत्तयः॥
राजा - सम्प्रति विषवैद्यानां कर्म। जयसेने, क्षिप्रमाहूयतां ध्रुवसिद्धिः।
प्रतीहारी - यद्देव आज्ञापयति।
(इति निष्क्रान्ता)
विदूषकः - अहो पापेन मृत्युना गृहितोऽस्मि।
ii) सा प्राह - "भोः कान्त, त्वया बालकोऽयमिति मत्वा न व्यापादितः। तदहं कथमेनं
स्वोदरार्थे व्यापादयामि। उक्तं च-

अकृत्यं नैव कर्तव्यं प्राणत्यागेऽपि संस्थिते।

न च कृत्यं परित्याज्यमेष धर्मः सनातनः॥

तस्मान्ममायं तृतीयः पुत्रो भविष्यति इत्येवमुक्त्वा तमपि स्वस्तनक्षीरेण परां पुष्टिमनयत्।
एवं ते त्रयोऽपि शिशवः परस्परमज्ञातजातिविशेषा एकाचार विहाराबाल्यमतिवाहयन्ति।

P.T.O.

- iii) मैत्रेयीति होवाच याज्ञवल्क्यः। प्रव्रजिष्यन् वा अरेऽहमस्मात् स्थानादस्मि। हन्त तेऽनया कात्यायन्याऽन्तं करवाणीति॥ सा होवाच मैत्रेयी-यन्नु म इयं भगोः सर्वा पृथिवी वित्तेन पूर्णा स्यात् स्यान्वहं तेनामृताहोउ नेति। नेति होवाच याज्ञवल्क्यः यथैवोपकरणवतां जीवितं तथैव ते जिवितं स्यात्। अमृतत्वस्य तु नाऽऽशाऽस्ति वित्तनेति॥

‘ब’ विभाग/SECTION - 'B'

- i) एको रसः करूण एव निमित्तभेदात्
भिन्नः पृथक् पृथगिवाश्रयते विवर्तान्।
आवर्तबुद्बुदतरङ्गमयान् विकारा-
नम्भो यथा सलिलमेव हि तत्समस्तम्॥
- ii) यद्याच्छति मां शक्रो ब्राह्मणच्छद्मनावृतः।
हितार्थं पाण्डुपुत्राणां खेचरोत्तम भिक्षितुम्॥
दास्यामि विबुधश्रेष्ठ कुण्डले वर्म चोत्तमम्।
न मे कीर्तिः प्रणश्येत त्रिषु लोकेषु विश्रुता॥
- iii) नीहारपरुषो लोकः पृथिवी सस्यमालिनी।
जलान्यनुपभोग्यानि सुभगो हव्यवाहनः॥
नवाग्रयणपूजाभिरभ्यर्च्य पितृदेवताः।
कृताग्रयणकाः काले सन्तो विगतकल्मषाः॥

Q2) ‘अ’ आणि ‘ब’ विभागातील प्रत्येकी कोणत्याही दोहोंचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण द्या. [20]

Explain with reference to content any two from each section, section 'A' and 'B'.

‘अ’ विभाग/SECTION - 'A'

- i) न च तत्रारामा विहारार्था वा शालाः स्युः।
ii) लक्ष्म्या सह वितस्तार वक्षःस्थलम्।
iii) यस्मिन्कुले त्वमुत्पन्नो गजस्तत्र न हन्यते।

‘ब’ विभाग/SECTION - 'B'

- i) इह लोके विशुद्धा च कीर्तिरायुर्विवर्धनी।
ii) व्यतिषजति पदार्थानान्तरः कोऽपि हेतुः।
iii) सत्येयं वाङ्मातः शार्दूलक्रीडितं विहायेदम्।

Q3) कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. [20]

Write an essay type of answer to any one of the following :

i) 'सर्वधर्मपरिषद्' पाठाचा विषय स्पष्ट करा.

Explain content of the lesson सर्वधर्मपरिषद्

ii) 'चन्द्रापीडस्य विद्याग्रहणम्' या पाठाचे रसग्रहण करा.

Appreciate the lesson 'चन्द्रापीडस्य विद्याग्रहणम्'

Q4) कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. [20]

Write an essay type of answer to any one of the following :

i) 'पाण्डुरङ्गाष्टकम्' या स्तोत्रात आलेले तत्त्वज्ञान स्पष्ट करा.

Explain philosophy of the स्तोत्र 'पाण्डुरङ्गाष्टकम्'

ii) 'भारतवीरप्रशस्तिः' या पाठाचे रसग्रहण करा.

Appreciate the lesson 'भारतवीरप्रशस्तिः'

Q5) पुढीलपैकी कोणत्याही दोन विवेचक टीपा लिहा. [20]

Write critical notes on any two of the following :

i) व्याघ्रीतनयसंवाद या पाठातील आशावाद

Optimistic views in the lesson व्याघ्रीतनयसंवाद

ii) गौतमाची व्यक्तिरेखा

Charactersketch of गौतम

iii) हेमन्तऋतुवर्णनम्

iv) शेतकऱ्यांना कर्ज व अनुदाने देण्याबाबत कौटिल्याचे विचार

Kautilya's thoughts regarding loans and grants to farmers.

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P299

[Total No. of Pages : 4

[4801] Ext. - 513

F. Y. B.A.

ARDHAMAGĀDHĪ (PRAKRIT)

प्राकृत गद्य पद्य वेचे (क्रमांक 5)

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

गद्य विभाग

Q1) Translate into English or Marathi any two of the following : [12]

पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे इंग्रजीत अथवा मराठीत भाषांतर करा.

- i) अत्थि इहेव बंभउरं नयरं तत्थ कुसद्धओ राया रज्जं करइ। तस्स कमलुया महादेवी तारावलि-
प्पमुहाओ अन्न-देवीओ। अन्नया राया वायायणो वविट्ठो समं कमलुया-पमुहाहिं चउहिं
अग्ग-महिसीहिं अक्ख-जूय-विणोएण चिट्ठइ। तयो अणेय-कसा-घाय-दूमिय-देहो बद्धो
रज्जूए दंडवासिएण आणओ तक्करो। भणियं च णेण-‘देव कयमणेण पर-दव्वावहरणं।’
- ii) चेटी - आणत्तमिहे देवीए कासिराअ-पुत्तीए जधा ‘हंजे णिउणिए अदोपहुदि भअवदो
सुज्जस्स उवत्थाणं करिअ पडिणिवुत्तो अज्जउत्तो तदो आरहिअ सुण्ण-हिअओ
विअ लक्खीअदि। ता तस्स पिअ-वअस्सादो अज्ज-माणवआदो जाणहि दाव
से उक्कंठा-कालणंति। कहं खु मए सो बम्हबंधू अदिसंधेओ। अहवा विरल-
तणग्ग-लग्गं विअ अवस्साअ-सलिलं चिरं ण तस्सिं राअ-रहस्सं चिट्ठदि।
- iii) सो कालंतरेण अइ-तोसेण घडं खंधे काऊण ‘एयस्स पहावेण अहं बंधु-मज्झे पमोयामि’
त्ति भणिऊण आसव-पीओ पणच्चिओ। तस्स पमाण सो घडो भग्गो। सो विज्जा-कओ
उवभोगो नट्ठो। पच्छा सो पलईभूय-विहवो पर-पेसणाईहिं दुक्खाणि अणुहवइ। जइ पुण
सा विज्जा गहिया हुंता, तओ भग्गे वि घडे पुणो करिंतो।

Q2) Explain with reference to the context any three of the following : [12]

पुढीलपैकी कोणत्याही तिन्ही ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा.

- i) तेण सह पाणिग्गहणं जइ न होइ, तो मे अवस्सं मरणं सरणं।
- ii) “किं बहु अक्कोससि”
- iii) धम्मपरस्स मुहुत्तो वि दुल्लहो किं पुण तिरत्तं य।

P.T.O.

- iv) अज्जउत्त, नत्थि मे विहवो एयस्स सुंदरयर-दाणे।
v) किदं मए भेअएं भट्टिणो रहस्स-दुग्गस्स।

Q3) Critically appreciate the story of कपिलमुनि. [16]

कपिलमुनिंच्या कथेचे समीक्षणात्मक रसग्रहण करा.

OR/अथवा

Tell the story of cleverness of शांब with the help of 'संब-सुभाणूणं पणियं'
'संब-सुभाणूणं पणियं' या पाठाच्या आधारे शांबाचे चातुर्य सांगणारी कथा सांगा.

Q4) Write short notes on any two of the following : [10]

पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- i) बृहत्कथासंग्रह
ii) सुवर्णयार
iii) benefits of worshipping the preceptor.

गुरुसेवेचे फायदे

पद्य विभाग

Q5) Translate into English or Marathi any two of the following : [12]

पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे इंग्रजीत अथवा मराठीत भाषांतर करा.

- i) आलेक्खं लेप्पमयं पत्तच्छेज्जं च भोयणविही य।
बहु-विह-रयण-विसेसं कुसुम-विसेसं स-भेय-जुयं॥
विविहा य गंध-जुत्ती लोयन्नाणं तहेव सविसेसं।
एयासु य अन्नासु य कलासु कन्ना समुव्वहइ॥
दट्टूण नरवरिंदो कन्नं नवजोव्वणं विचिंतेइ।
को से वरो णु सरिसो पहइ-यले होहिइ इमाए।

- ii) पंथे पहिय-जणाणं जध संजोओ हवेदि खण-मित्तं।
 बंधु-जणाणं च तथा संजादो अब्हुओ हो दि॥
 अदि-लालिदो वि देहो णहाण सुयंधेहिं विविध-भक्खेहिं
 खण-मित्तेण वि विहडदि जल-भरिदो आम-घडादोव्व॥
 जा सासदा ण लच्छी चक्कहराणं पि पुण्णवंताणं।
 सा किं बंधेदि रदिं इदर-जणाणं अ-पुण्णाणं॥
- iii) तं इक्कगं तुच्छ-सरीरगं से चिई गयं दहिय उ पावगेण।
 भज्जा य पुत्तो वि य नायओ य दायारमन्नं अणुसंकमंति॥
 उवणिज्जइ जीवियमप्पमायं वण्णं जरा हरइ नरस्स राय।
 पंचाल-राया वयणं सुणाहि मा कासि कम्माई महालयाइं॥
 अह पि जाणामि जहेह साहू जं मे तुमं साहसि वक्कमेयं।
 भोगा इमे संगकरा हवंति जे दुज्जया अज्जो अम्हारिसेहिं॥

Q6) Explain with reference to the context any three of the following : [12]

पुढीलपैकी कोणत्याही तिनांचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा.

- होंति अहिण्ण-सहावा समेसु विसमेसु सप्पुरिसा।
- सव्वं सुचिण्णं नराणं कडाण कम्माण न मोक्ख अत्थि।
- सो अप्पाणं वंचदि मणुयत्तं विप्फला तस्स।
- धुवमिह ठविउं टउयं इमीइ पुट्टमिह कुक्कुड-सरूवं।
- वंकस्स उज्जुअस्स अ संबंधो किं चिरं होइ?।

Q7) Critically appreciate the lesson 'मंतिणो परिणामिकी बुद्धि'. [16]

मंतिणो परिणामिकी बुद्धि या पाठाचे समीक्षणात्मक रसग्रहण करा.

OR/अथवा

Explain the experience of एलाषाढ with the help of धुत्ताणं-अब्भुय-कहाणयाइं.

धुत्ताणं-अब्भुय-कहाणयाइं या पाठाच्या आधारे एलाषाढाचा अनुभव स्पष्ट करा.

Q8) Write short notes on any two of the following :

[10]

पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

i) Previous birth of चित्र & संभूत

चित्र व संभूताचे पूर्वभव

ii) स्त्रीस्वभाव

iii) पउमचरियं

[4801]Ext.-514
F.Y. B.A. (External) (General Paper - I)
PALI
Pali Kusumājali
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Marks: 100

PART - A

Q1) Translate into English or Marathi (Any Two) :

[12]

इंग्रजी किंवा मराठीत भाषांतर करा. (कोणतेही दोन)

- i) “सस्सतो लोको, इदमेव सच्चं मोघमञ्ज”न्ति। सन्ति पने के समणब्राह्मणा एवंवादिनो एवंदिट्ठिनो-
“असस्सतो लोको, इदमेव सच्चं मोघमञ्ज”न्ति। सन्ते के समणब्राह्मणा एवंवादिनो एवंदिट्ठिनो-
“अन्तवा लोको, इदमेव सच्चं मोघमञ्ज”न्ति। सन्ति पने के समणब्राह्मणा एवंवादिनो एवंदिट्ठिनो-
“अनन्तवा लोको, इदमेव सच्चं मोघमञ्ज”न्ति। सन्ते के समणब्राह्मणा एवंवादिनो एवंदिट्ठिनो-
“तं जीवं तं सरीरं, इदमेव सच्चं मोघमञ्ज”न्ति। सन्ति पने के समणब्राह्मणा एवंवादिनो एवंदिट्ठिनो-
“अञ्जं जीवं अञ्जं सरीरं, इदमेव सच्चं मोघमञ्ज”न्ति।
- ii) नीचाकुलीनोपि मुनि धितिमा,
आजानीयो होति हिरीनिसेधो॥
“सच्चेन दन्तो दमसा उपेतो,
वेदन्तगू वुसितब्रह्मचरियो।
यञ्जोपनीतो तमुपव्हयेथ,
कालेन सो जुहति दक्खिणेय्ये’ति॥
- iii) “यानि कानिचि, भिक्खवे, ओपधिकानि पुञ्जकिरियवत्थूनि सब्बानि तानि मे त्ताय चे
तोविमुत्तिया कलं नाग्घन्ति सोळसिं। मेत्ताये व तानि चे तोविमुत्ति अधिग्गहेत्वा भासते च तपते
च विरोचति च। “सेय्यथापि, भिक्खवे, या काचि तारकरूपानं पभा सब्बा ता चन्दिया पभाय
कलं नाग्घन्ति सोळसिं, चन्दपभायेव ता अधिग्गहेत्वा भासते च तपते च विरोचति च; एवमेव
खो, भिक्खवे, यानि कानिचि ओपधिकानि पुञ्जकिरियवत्थूनि सब्बानि तानि मेत्ताय
चेतोविमुत्तिया कलं नाग्घन्ति सोळसिं, मेत्तायेवतानि चेतोविमुत्ति अधिग्गहेत्वा भासते च तपते
च विरोचति च।

Q2) Explain with reference to context (**Any Two**) :

[10]

संदर्भासहीत स्पष्टीकरण करा. (कोणतेही दोन)

- i) 'इतिपि सो भगवा अरहं सम्मासम्बुद्धो विज्जाचरणसम्पन्नो सुगतो लोकविदू अनुत्तरो पुरिसदम्मसारथि सत्था देवमनुस्सानंबुद्धो भगवा'ति
- ii) "अनभिरतो अहं, आवुसो, ब्रह्मचरियं चरामि; न सक्कोमि ब्रह्मचरियं सन्धारेतुं, सिक्खं पच्चक्खाय हीनायावत्तिस्सामी"ति।
- iii) "एदिसो धम्मो, नेदिसो धम्मो; नेदिसो धम्मो, एदिसो धम्मो"ति।

Q3) Answer **any one** of the following question.

[16]

खालीलपैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

- i) Write an essay on udāna.

उदान या विषयावर सविस्तर निबंध लिहा.

- ii) Write an essay on sundarikasutta.

सुन्दरिकसुत्त या विषयावर सविस्तर निबंध लिहा.

Q4) Write a detail note on any two of the following :

[12]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर सविस्तर टीपा लिहा.

- i) बोधिसत्तो
- ii) ब्राह्मणं
- iii) भगवा

PART - B

Q1) Translate into English or Marathi (Any Two) : [12]

इंग्रजी किंवा मराठीत भाषांतर करा. (कोणतेही दोन)

- i) 'परिपुण्णकायो सुरुचि, सुजातो चारुदस्सनो। सुवण्णवण्णोसि भगवा, सुसुक्कदाठोसि वीरियवा।।
“नरस्स हि सुजातस्स, ये भवन्ति वियज्जना। सब्बे ते तव कायस्मिं, महापुरिसलक्खणा।।
“पसननेत्तो सुमुखो, ब्रहा उजु पतापवा। मज्झे समणसङ्घस्स, आदिच्चोव विरोचसि।।
“कल्याणदस्सनो भिक्खु, कञ्चनसन्निभत्तचो। किं ते समणभावेन, एवं उत्तमवण्णिनो।।
- ii) यस्स कायेन वाचाय, मनसा नत्थि दुक्कटं। संवुतं तीहि ठानेहि, तमहं ब्रूमि ब्राह्मणं।।
यम्हा धम्मं विजानेय्य, सम्मासम्बुद्धदेसितं। सक्कच्चं तं नमस्सेय्य, अग्गिहुत्तं ब्राह्मणो।।
न जटाहि न गोत्तेन, न जच्चा होति ब्राह्मणो। यम्हि सच्चञ्च धम्मो च, सो सुची सो च ब्राह्मणो।।
किं ते जटाहि दुम्मेध, किं ते अजिनसाटिया। अब्भन्तरं ते गहनं, बाहिरं परिमज्जसि।।
- iii) तं सद्दं सुत्वा तुरितमवसरी सो, सुद्धोदनस्स तद भवनं उपाविसि।
निसज्ज तत्थ इदमवोचासि सक्खे, “कुहिं कुमारो अहमपि दट्टकामो”।।
ततो कुमारं जलितमिव सुवण्णं, उक्कामुखे व सुकुसलसम्पहट्टं।
दहल्लमानं सिरिया अनोमवण्णं, दस्सेसु पुत्तं असितव्हयस्स सक्ख्या।।

Q2) Explain with reference to context (Any Two) : [10]

संदर्भासहीत स्पष्टीकरण करा. (कोणतेही दोन)

- i) “बुद्धोति, भो केणिय, वदेसि”? “बुद्धोति, भो सेल, वदामी”ति।
- ii) दिवा तपति आदिच्चो, रत्तिमाभाति चन्दिमा।
सन्नद्धो खत्तियो तपति, झायी तपति ब्राह्मणो।
अथ सब्बमहोरत्तिं, बुद्धो तपति तेजसा।।
- iii) “सो बोधिसत्तो रतनवरो अतुल्यो, मनुस्सलोके हितसुखत्थाय जातो।
सक्खान गामे जनपदे लुम्बिनेय्ये, तेनम्ह तुट्ठा अतिरिव कलयरूपा।।

Q3) Answer **any one** of the following question.

[16]

खालीलपैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

- i) Critically appreciate brāhmanavagga.
ब्राह्मणवग्गाचे चिकित्सक रसग्रहण करा.
- ii) Write an essay on suttanipāta.
सुत्तनिपात या विषयावर सविस्तर निबंध लिहा.

Q4) Write a detail note (**Any One**)

[12]

कोणत्याही एकावर सविस्तर टीप लिहा.

- i) कल्याणधम्मो
- ii) नालकसुत्तं
- iii) पारगू

[4801]Ext.-515
F.Y. B.A. (External)
ARABIC G-1
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Q1) Translate into English or Urdu, or Marathi any TWO of the followings passages:
[20]

(الف) « - سَأَشَدُّ يَدَهُ إِلَى الْجَنِينَةِ وَيَنْظُرُ إِلَى
النَّهْرَةِ وَيَفْرَحُ بِهَا - سَاجِدًا يَدُهُ إِلَى الْمِيدَانِ
وَيَلْعَبُ بِالْكُرَةِ - سَعَادًا تَخْرُجُ إِلَى الْفَنَاءِ وَتَجْلِسُ
فِي ظِلِّ الشَّجَرَةِ وَتَفْرَحُ - أَمَا اجْلِسْ عَلَى
حَافَةِ الْبَيْتِ وَانْظُرْ إِلَى السَّمَكَ وَأَفْرَحْ بِهِ -
السَّمَكَ يَسْبَحُ فِي الْمَاءِ - سَعَادًا تَنْظُرُ إِلَيْهِ -
وَتَفْرَحُ - خَالِدًا يَخْرُجُ مِنَ الْبَيْتِ وَتَحْضُرُ فِي
الْفَصْلِ وَيَنْظُرُ إِلَى الْكِتَابِ - سَلِمَى لَفْرَغٌ مِنْ
الصَّلَاةِ وَتَذْهَبُ إِلَى حَجْرَةِ السُّؤْمِ - أَنْتِ
يَا سَعَادُ لَفْرَغٌ نَحِينٌ مِنَ الْقِرَاءَةِ وَتَذْهَبِينَ -

(ب) « - الْأَخْتِ نَائِمَةً - الْوَلَدُ حَاضِرٌ -
الْتَّمِيذُ فِي الْفَصْلِ - الْوَلَدُ عَلَى الْكُرْسِيِّ -
الْبَابُ لِلْمَسْجِدِ - الْبَيْتُ جَالِسَةً عَلَى -

← السَّيْرِ - هِيَ مَسْرُورَةٌ - التَّلْمِيذُ جَاهِرٌ فِي
 الْفَصْلِ تَوَلَّوْا نَشِيْطًا - الْأَبُ وَاقِفٌ فِي الْبَيْتِ
 تَوَلَّوْا غَاضِبَةً - الْأُمُّ وَاقِفَةٌ فِي الْمَطْبَخِ هِيَ
 مَشْغُوْلَةٌ - الْأَخُ خَائِمٌ فِي الْمَهْدِ هُوَ جَوَّانٌ
 وَتَعَانٌ - الْمُدَّ رَسَسَ رَاجِعٌ إِلَى الْبَيْتِ
 هُوَ كَسْلَانٌ - الْبَابُ مَفْتُوحٌ - الْوَرَقُ رَادِيٌّ -
 الطِّفْلُ قَصِيْرٌ - صَدِيْهُ أُمٌّ - ذَلِكَ أَبٌ -

(ج) - جَامِدٌ يَذْهَبُ إِلَى السُّوقِ صَبَاحًا وَ
 لَيْلًا فِي الدَّكَّانِ وَيَجْلِسُ فِي الدَّكَّانِ إِلَى الْعِشَاءِ -
 وَيَرْجِعُ إِلَى الْبَيْتِ لَيْلًا - مَا جَدَّ يَذْهَبُ إِلَى
 الْمَسْجِدِ وَيَعْبُدُ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ - أَنَا أَمْرَكَبُ
 الدَّكَّانِ رَاجِعٌ وَأَذْهَبُ إِلَى الْجُسَيْتِ مَسَاءً - انْتَرَكْتُ
 الدَّكَّانَ رَاجِعًا عِنْدَ الشَّجَرَةِ وَأَسْبَحُ فِي الْبِرْكَةِ
 وَأَفْرَحُ - أَنْتَ تَدْخُلُ الْفَصْلَ الْآنَ وَتَفْتَحُ
 الْكِتَابَ وَتَقْرَأُ الدُّرُسَ وَتَكْتُبُ الْإِمْلَاءَ وَتَسْمَعُ
 مَلَامَ الْأُسْتَاذِ - سَلْبِي تَدْخُلُ الْمَطْبَخَ وَتَغْسِلُ
 إِلَيْنَا وَتَطْبَخُ الطَّعَامَ -

Q2) Explain with reference any five of the following couplets :

[20]

- (١) مَا بِيَّ مَرِيئِي - نُورٌ دَرَجِي -
(٢) طَهَّرَ قَلْبِي - وَأَقْبَلَ لَوْحِي -
(٣) اغْضِرْ ذَنْبِي - وَأَنْتَ عَيْبِي -
(٤) نَجِّحْ مَحَبِّي - وَالصَّرُّ شَجْبِي -
(٥) أَنْتَ الْخَالِقُ - أَنْتَ السَّرِيقُ -
(٦) أَنْتَ الْفَالِقُ - كُلُّ الْكَبِّ -
(٧) مَنْ يَحْمِينِي؟ - حَسْبِي حَسْبِي -
(٨) مَنْ يَكْبِينِي؟ - مَنْ يَهْدِينِي؟ -

Q3) A) Write in detail with examples any two of the following Topics : [15]

- ① حُرُوفُ الْهَجَاءِ - ② حُرُوفُ الْجَمَامِ -
③ إِسْمُ الْإِنشَارَةِ - ④ الضَّمَائِرُ -

B) Write the answers in Arabic any Five of the following : [5]

- ① مَا إِسْمُكَ؟ ② مَنْ فِي الْفَصْلِ؟
③ مَاذَا عَلَى الْمَكْتَبِ؟ ④ مَا إِسْمُهُ؟
⑤ هَلْ أَنْتَ مُدَرِّسٌ؟ ⑥ مَنْ مَسْرُورٌ؟
⑦ كَيْفَ الْقَلَمُ؟ ⑧ أَيُّنَ أَمَلِكُ؟

Q4) A) Translate into English any five of the following sentences : [10]

- ١ - تَلَّكَ السَّبَّامَةُ جَمِيلَةً
٢ - هَذِهِ الْمَدْرَسَةُ جَمِيلَةٌ
٣ - الْوَلَدُ ذَكِيٌّ ④ الْكُرْسِيُّ مُرِيحٌ
٥ - الْبَيْتُ جَالِسَةٌ عَلَى الْكُرْسِيِّ
٦ - فِي الْفَصْلِ تَلْمِيذٌ
٧ - مَكْتَبُهُ لِعَمِيدٍ
٨ - هِيَ مَشْغُولَةٌ فِي مَكْتَبِهَا

B) Translate into Arabic any five of the following sentences : [10]

- i) The student is going to the school.
- ii) This bus is coming from the college.
- iii) There is a new paper on the table.
- iv) In the fridge there is an apple.
- v) On the window there is a curtain.
- vi) She is busy in her office.
- vii) No, his college is closed.
- viii) My father is working in room.

Q5) Explain any two of the following topics : [20]

- ١ - أَهْمِيَّةُ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ
٢ - حَسَنُ ابْنِ تَابِطِ
٣ - الشَّجَرَةُ الْجَاهِلِيَّةُ
٤ - الْمَخْلُوقَاتُ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P302

[Total No. of Pages : 8

[4801]Ext. - 516

F.Y. B.A.

ECONOMICS

**G - 1 : Indian Economy Problems and Prospects
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one question of the following : **[20]**

- a) State the characteristics of Indian Economy as a developing economy.
- b) Explain the Theory of Demographic Transition.

Q2) Attempt any one question of the following : **[20]**

- a) State the causes of poverty in India and explain the measures of eradication of poverty.
- b) Explain the defects in agriculture marketing and adopted in agriculture marketing in India.

Q3) Attempt any one question of the following : **[20]**

- a) Explain the growth and problems of small scale industries in India.
- b) What is social security? Explain the measures of social security in India.

Q4) Attempt any one question of the following : **[20]**

- a) Explain the Achievements and Failures of 11th five year plan.
- b) State the causes of regional imbalance in Maharashtra and explain preventive measures.

P.T.O.

Q5) Write short notes (any two)

[20]

- a) Causes of low death rate in India.
- b) Special Economic Zone
- c) Growth of knowledge base Industry.
- d) Role of Co - operative in economic development in Maharashtra.

Total No. of Questions : 5]

P302

[4801]Ext. - 516

F.Y. B.A.

अर्थशास्त्र

G - 1 : भारतीय अर्थव्यवस्था समस्या आणि भवितव्य

(2013 पॅटर्न)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]
अ) विकसनशील अर्थव्यवस्था म्हणून भारतीय वैशिष्ट्ये सांगा.
ब) लोकसंख्या संक्रमणाचा सिध्दांत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]
अ) भारतातील दारिद्र्याची कारणे सांगून उपाय स्पष्ट करा.
ब) भारतातील कृषी विपनणातील दोष स्पष्ट करा. कृषी विपनणातील दोष दूर करण्यासाठी करण्यात आलेल्या उपाययोजना सांगा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]
अ) भारतातील लघुउद्योगांची वृद्धी व समस्या स्पष्ट करा.
ब) सामाजिक सुरक्षितता म्हणजे काय? भारतातील सामाजिक सुरक्षिततेच्या उपाययोजना स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]
अ) 11 व्या पंचवार्षिक योजनेचे यशापयश सांगा.
ब) महाराष्ट्रातील प्रादेशिक असमतोलाची कारणे सांगा. आणि प्रादेशिक समतोल साधण्यासाठीचे उपाय स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) मृत्यूदर घटण्याची कारणे
- ब) विशेष आर्थिक क्षेत्र
- क) ज्ञानाधारित उद्योगांची वृद्धी
- ड) महाराष्ट्राच्या आर्थिक विकासातील सहकाराची भूमिका

Total No. of Questions : 5]

P302

[4801]Ext. - 516

F.Y. B.A.

ECONOMICS

G - 1 : Agricultural Economics

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one question of the following : **[20]**

- a) Explain the role of Agriculture in Economic Development.
- b) What is Agriculture productivity? Explain the measures on high productivity.

Q2) Attempt any one question of the following : **[20]**

- a) What is Green Revolution? Explain the achievements and failures of Green Revolution.
- b) What is the Co-operative marketing? Explain the merits & demerits of Co- operative marketing in India.

Q3) Attempt any one question of the following : **[20]**

- a) Do the evaluation of National Rural Employment Guaranty Scheme.
- b) Explain the non - Institutional & Institutional sources of Agriculture Finance.

Q4) Attempt any one question of the following : **[20]**

- a) State the objectives of 'WTO'. Explain the impact of WTO on Indian Agriculture.
- b) State the importance of Irrigation and explain the main types of Irrigation.

Q5) Write short notes (any two)

[20]

- a) Organic Farming
- b) Impact of 'SEZ' on Agriculture
- c) Food Security
- d) Minimum wages Act.

Total No. of Questions : 5]

P302

[4801]Ext. - 516

F.Y. B.A.

अर्थशास्त्र

G - 1 : कृषी अर्थशास्त्र

(2013 पॅटर्न)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]
अ) आर्थिक विकासातील शेतीची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) शेती उत्पादकता म्हणजे काय? शेतीची उत्पादकता वाढविण्यासाठीचे उपाय सुचवा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]
अ) हरीत क्रांती म्हणजे काय? हरीत क्रांतीचे यश व अपयश स्पष्ट करा.
ब) सहकारी विपणन व्यवस्था म्हणजे काय? भारतातील सहकारी विपणन व्यवस्थेचे गुण व दोष सांगा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]
अ) राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेचे मुल्यमापन करा.
ब) कृषी वित्तपुरवठ्याचे बिगर संस्थात्मक व संस्थात्मक घटक स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]
अ) जागतिक व्यापार संघटनेची (WTO) उद्दिष्टे सांगा. भारतीय शेती क्षेत्रावरील जागतिक व्यापार संघटनेचा प्रभाव स्पष्ट करा.
ब) जलसिंचनाचे महत्व सांगा व जलसिंचनाचे प्रमुख प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) सेंद्रिय शेती
- ब) 'विशेष आर्थिक क्षेत्राचे' शेतीवरील परिणाम
- क) अन्नसुरक्षा
- ड) किमान वेतन कायदा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P303

[Total No. of Pages : 8

[4801]Ext.-517
F.Y. B.A.
POLITICAL SCIENCE
G - 1 : Indian Government & Politics
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one question of the following : **[20]**

- a) Write appointment & functions of Governor.
- b) Discuss relations between centre & state in Indian Federal system.

Q2) Attempt any one question of the following **[20]**

- a) Explain structure, powers & functions of Supreme Court.
- b) Discuss OBC politics in India.

Q3) Attempt any one question of the following : **[20]**

- a) Explain salient features of Indian Constitution.
- b) Explain role of caste & Religion in Indian politics.

Q4) Attempt any one question of the following : **[20]**

- a) Discuss fundamental rights in Indian constitution.
- b) Explain causes of regional imbalance in India.

P.T.O.

Q5) Attempt any two short notes of the following :

[20]

- a) Election reforms.
- b) Making of Indian constitution
- c) Functions of Prime Minister
- d) Law making process.

Total No. of Questions : 5]

P303

[4801]Ext.-517
F.Y. B.A.
POLITICAL SCIENCE
G - 1 : Indian Government & Politics
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]
अ) राज्यपालांची नेमणूक कामे व अधिकार सांगा.
ब) भारतीय संघराज्य व्यवस्थेतील केंद्र-राज्य संबंधाची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]
अ) सर्वोच्च न्यायालयाची रचना व अधिकारक्षेत्र स्पष्ट करा.
ब) भारतातील ओबीसी राजकारणाची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]
अ) भारतीय राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) भारतीय राजकारणातील जात व धर्माची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]
अ) भारतीय राज्यघटनेतील मूलभूत हक्कांची चर्चा करा.
ब) भारतातील प्रादेशिक असमतोलाची कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

[20]

- अ) निवडणूक सुधारणा
- ब) भारतीय राज्यघटनेची निर्मिती
- क) पंतप्रधानांची कार्ये
- ड) कायदा निर्मितीची प्रक्रिया

Total No. of Questions : 5]

P303

[4801]Ext.-517

F.Y. B.A.

POLITICAL SCIENCE

G -1 : Modern Indian Political Thought

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions carry equal marks.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following : **[20]**

- a) Discuss Jyotiba Phule's critique of Brahmanism and money lenders.
- b) Explain M.G. Ranade's understanding of British Rule in India and his views on state and Economy.

Q2) Answer any one of the following : **[20]**

- a) Discuss B.G. Tilak's views on Swarajya.
- b) Discuss M.K. Gandhi's Theory of satyagraha and forms of satyagraha.

Q3) Answer any one of the following : **[20]**

- a) Discuss Dr. B.R. Ambedkar's doctrine of Dhamma.
- b) Discuss M.N. Roy's understanding and critique of Indian national movement.

Q4) Answer any one of the following. **[20]**

- a) Discuss V.D. Savarkar's Theory of Hindutva
- b) Discuss Abul Kalam Azad's Interpretation of Islam and his Pan-Islamism.

Q5) Write notes on (Any Two)

[20]

- a) M.G. Ranade and Liberalism.
- b) B.G. Tilak and Doctrine of Loksangraha
- c) M.K. Gandhi's Critique of Western Civilization.
- d) Dr. B.R. Ambedkar's views on state socialism.

Total No. of Questions : 5]

P303

[4801]Ext.-517

F.Y. B.A.

POLITICAL SCIENCE

G -1 : Modern Indian Political Thought

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्नांना सारखेच गुण आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी एक प्रश्न सोडवा. [20]

अ) 'ब्राम्हण्यवाद' आणि 'सावकार' या बाबत म. फुले यांनी केलेल्या समीक्षेची चर्चा करा.

ब) म. गो. रानडे यांचा 'भारतातील ब्रिटीश शासन' आणि 'राज्य आणि अर्थव्यवस्था' या बाबतचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी एक प्रश्न सोडवा. [20]

अ) लोकमान्य टिळकांच्या स्वराज्यविषयक दृष्टिकोनाची चर्चा करा.

ब) म. गांधींचा सत्याग्रहाचा सिध्दांत व सत्याग्रहाचे मार्ग यांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी एक प्रश्न सोडवा. [20]

अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या 'धम्म' तत्वज्ञानाची चर्चा करा.

ब) एम्. एन्. रॉय यांचा भारतीय राष्ट्रीय चळवळी बदलची समज आणि समीक्षा यांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी एक प्रश्न सोडवा. [20]

अ) वि. दा. सावरकरांच्या हिंदुत्व विचाराची चर्चा करा.

ब) अबुल कलाम आझाद यांचा 'इस्लाम आणि पॅन इस्लामवादाचा' अन्वयार्थ यांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) म. गो. रानडे आणि उदारमतवाद
- ब) बाळ गं. टिळक आणि लोकसंग्रहाचे तत्व
- क) पाश्चिमात्य संस्कृतीवरील गांधीजींचे भाष्य
- ड) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचा 'राज्य-समाजवाद' विषयक दृष्टिकोन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P304

[Total No. of Pages : 4

[4801]Ext. - 518

F.Y. B.A.

HISTORY

G - 1 : Chh. Shivaji and His Times (1630 - 1707)

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions. **[20]**

- a) Write the information about Marathi sources for the study of Chh. Shivaji and His Time.
- b) Explain the concept 'Bhakti' and 'Maharashtra Dharma'.

Q2) Attempt any one of the following questions. **[20]**

- a) Explain the causes of rise of the Maratha Power.
- b) Discuss about the central and provincial administration of Chh. Shivaji Maharaj.

Q3) Attempt any one of the following questions. **[20]**

- a) Explain perspective of Chh. Shivaji Maharaj foreign policy portuguese and British about the foreign powers.
- b) Evaluate the contribution of Chh. Rajaram Maharaj in Maratha War of Independence.

Q4) Attempt any one of the following questions. **[20]**

- a) Evaluate the Achievement of Chh. Sambhaji Maharaj.
- b) Review the Economic life in Chh. Shivaji and His times.

P.T.O.

Q5) Write short notes (any two)

[20]

- a) Travellers Accounts
- b) Chh. Shivaji and Adilashahi Relations.
- c) Social life
- d) Architecture of fort.

Total No. of Questions : 5]

P304

[4801]Ext. - 518

F.Y. B.A.

HISTORY

G - 1 : Chh. Shivaji and His Times (1630 - 1707)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
अ) छत्रपती शिवाजी आणि शिवकाळाच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या मराठी साधनांची माहिती लिहा.
ब) 'भक्ती' आणि 'महाराष्ट्र धर्म' संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
अ) मराठा सत्तेच्या उदयाची कारणे विशद करा.
ब) छत्रपती शिवाजी महाराजाचे केंद्रिय आणि प्रातिक प्रशासनाची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
अ) छत्रपती शिवाजी महाराजाच्या परराष्ट्रीय धोरणात पोर्तुगीज आणि ब्रिटिश सत्ता बाबतचा दृष्टीकोन विशद करा.
ब) मराठ्यांच्या स्वातंत्र्ययुद्धातील छत्रपती राजाराम महाराजाच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
अ) छत्रपती संभाजी महाराजांच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा.
ब) छत्रपती शिवाजी आणि शिवकालीन आर्थिक जिजवनाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) प्रवास वृत्तांत
- ब) छत्रपती शिवाजी आणि आदिलशाही संबंध
- क) समाज जीवन
- ड) किल्ला स्थापत्य

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P305

[Total No. of Pages : 4

[4801]Ext. - 520

F.Y. B.A.

GEOGRAPHY

**Gg - 110 : Elements of Geomorphology
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 is compulsory.*
- 2) *Solve any Five questions from question No. 2 to question No. 8.*
- 3) *Draw neat diagrams wherever necessary.*
- 4) *Use of map stencil is allowed.*

Q1) Answer in 20 words each (Any ten)

[20]

- i) Define physical Geography.
- ii) Define latitudes
- iii) What is local time?
- iv) What is conrad discontinuity?
- v) Write the names of any two evidences of continental drift theory.
- vi) State two examples of metamorphic rock.
- vii) Define faulting
- viii) Define volcano.
- ix) Define Biological Weathering.
- x) Write any two erosional land forms of the river.
- xi) Write the definition of mass movement.
- xii) What is rectilinear slope?
- xiii) Define Applied Geomorphology.

Q2) Define Geomorphology definition, Nature and scope of Geomorphology. **[16]**

Q3) Explain the interior of the earth with diagram.

[16]

P.T.O.

Q4) What is Rock? Explain the types of sedimentary rock. [16]

Q5) What is folding? Explain the types of folding with diagram. [16]

Q6) What is weathering? Explain the types of weathering. [16]

Q7) Describe the land forms associated with depositional work of river. [16]

Q8) What is Mass movement? Define the classification of mass movements. [16]

Total No. of Questions : 8]

P305

[4801]Ext. - 520

F.Y. B.A.

भूगोल

Gg - 110 : भूरूपशास्त्राची मूलतत्त्वे

(2013 पॅटर्न)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 1 सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) प्रश्न क्रमांक 2 ते 8 पैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा.
3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
4) नकाशा स्टॅन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) प्रत्येकी 20 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा)

[20]

- i) प्राकृतिक भूगोलाची व्याख्या लिहा.
- ii) अक्षवृत्ताची व्याख्या लिहा.
- iii) स्थानिक वेळ म्हणजे काय?
- iv) कॉनरॅड विलगता म्हणजे काय?
- v) भूखंड वहन सिध्दान्ताचे कोणतेही दोन पुरावे लिहा.
- vi) रूपांतरित खडकांची दोन उदाहरण द्या.
- vii) प्रस्तर भंगाची व्याख्या लिहा.
- viii) ज्वालामुखीची व्याख्या लिहा.
- ix) जैविक विदारण म्हणजे काय?
- x) नदीच्या क्षरण कार्यामुळे निर्माण होणारे कोणतेही दोन भूआकार सांगा.
- xi) राशी हालचालीची व्याख्या लिहा.
- xii) समांगी उतार म्हणजे काय?
- xiii) उपयोजित भूरूपशास्त्राची व्याख्या लिहा.

- प्रश्न 2) भूरूपशास्त्र व्याख्या, स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 3) पृथ्वीचे अंतरंग आकृतिच्या साह्याने स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 4) खडक म्हणजे काय? स्तरीत खडकाचे प्रकार स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 5) वलिकरण म्हणजे काय? वळ्यांचे प्रकार आकृतिसह स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 6) विदारण म्हणजे काय? विदारणाचे प्रकार स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 7) नदिच्या संचयन कार्यामुळे तयार होणाऱ्या भूआकारांचे वर्णन करा. [16]
- प्रश्न 8) शिलापदार्थांची हालचाल म्हणजे काय? शिलापदार्थांचे वर्गिकरण करा. [16]

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P306

[Total No. of Pages : 4

[4801]Ext. - 522

F.Y. B.A.

PUBLIC ADMINISTRATION

G - 1 : Principles of Public Administration

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions. **[20]**

- a) Explain the nature and scope of public Administration.
- b) State the modern approach to the public Administration.

Q2) Attempt any one of the following questions. **[20]**

- a) Explain the meaning and types of training.
- b) State the differences between public and private administration.

Q3) Attempt any one of the following questions. **[20]**

- a) State the budgetary process and types in India.
- b) Explain the factors of departmental organisation.

Q4) Attempt any one of the following questions : **[20]**

- a) Explain the types of Recruitment.
- b) State the meaning and role of the Administrative Tribunal.

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any Two)

[20]

- a) Promotion.
- b) Retire men Benefits
- c) Span of control.
- d) Line - unit

Total No. of Questions : 5]

P306

[4801]Ext. - 522

F.Y. B.A.

लोकप्रशासन

G - 1 : लोकप्रशासनाची मूलतत्त्वे

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
अ) लोकप्रशासनाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
ब) लोकप्रशासनाचा आधुनिक दृष्टिकोण सांगा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
अ) प्रशिक्षणाचा अर्थ आणि प्रकार स्पष्ट करा.
ब) लोकप्रशासन आणि खाजगी प्रशासन यातील फरक सांगा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
अ) भारतातील अर्थसंकल्पाची प्रक्रिया आणि प्रकार सांगा.
ब) खात्याचे घटक स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
अ) भरतीचे प्रकार स्पष्ट करा.
ब) प्रशासकीय न्यायाधिकरणाचा अर्थ आणि भूमिका सांगा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) बढती
- ब) सेवानिवृत्तीचे फायदे
- क) नियंत्रण कक्षा
- ड) पंक्ति घटक किंवा रेखा अधिकरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P307

[Total No. of Pages : 4

[4801]Ext.-523
F.Y. B.A.
PSYCHOLOGY
G - 1 : General Psychology
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Draw neat diagrams wherever necessary.*

Q1) a) State the definition of attention. Explain the determinants of attention. **[20]**

OR

b) What is motivation? Describe the Biological Motivation.

Q2) a) State the definition of learning. Explain the practical applications of operent conditioning. **[20]**

OR

b) What is Emotion? State the importance of emotion. Explain the types of emotions.

Q3) a) Explain the functions of central nervous system. **[20]**

OR

b) What is Psychology? Describe the study methods of Psychology.

Q4) a) State the definition of thinking processes. Explain the types of thinking. **[20]**

OR

b) What is personality? Explain the assessment techniques of personality.

P.T.O.

Q5) Write short notes in 200 - 250 words [any 2]

[20]

- a) Freuds Psychoanalytical theory of personality.
- b) Trial and Error method.
- c) Perceptual illusion.
- d) Developmental Psychology.

Total No. of Questions : 5]

P307

[4801]Ext.-523
F.Y. B.A.
PSYCHOLOGY
G - 1 : General Psychology
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक त्या ठिकाणी सुबक आकृत्या काढा.
4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) अ) अवधानाची व्याख्या सांगून अवधानाची नियामके स्पष्ट करा. [20]
किंवा
ब) प्रेरणा म्हणजे काय? शाररिक प्रेरणा सविस्तर विशद करा.
- प्रश्न 2) अ) अध्ययनाची व्याख्या सांगून साधक अभिसंधानाची व्यवहारीक उपयोजने सांगा. [20]
किंवा
ब) भावना म्हणजे काय? भावनेचे महत्व सांगून भावनेचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) अ) केंद्रीय नससंस्थेचे कार्य सविस्तर स्पष्ट करा. [20]
किंवा
ब) मानसशास्त्र म्हणजे काय? मानसशास्त्राच्या अभ्यास पध्दती विशद करा.
- प्रश्न 4) अ) विचार प्रक्रियेची व्याख्या सांगून विचारांचे प्रकार सांगा. [20]
किंवा
ब) व्यक्तिमत्व म्हणजे काय? व्यक्तिमत्वाची मापन तंत्रे सविस्तर सांगा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी दोहोंवर प्रत्येकी 200 ते 250 शब्दात टीपा लिहा.

[20]

- अ) फ्रॉईडचा व्यक्तिमत्वाचा मनो विश्लेषण सिध्दांत
- ब) प्रयत्न-प्रमाद पध्दती
- क) सांवेदनिक भ्रम
- ड) वैकासिक मानसशास्त्र

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P308

[Total No. of Pages : 4

[4801]Ext. - 524

F.Y. B.A.

G1 - GANDHIAN THOUGHT

Introduction to Gandhian Thought

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the significance of Gandhiji's ideal society (Ramarajya). **[20]**

OR

Explain the basic characteristics of Gandhiji's personality and his role as a social reformer.

Q2) Explain fully Gandhiji's Teaching of Asprushodhhar. **[20]**

OR

Explain the various Techniques of Satyagraha, according to Gandhiji

Q3) Explain and Evaluate doctrine of sarvodaya. **[20]**

OR

Bring out the importance of Gandhiji's concept of truth and violence with reference to modern time.

Q4) Explain Fully the seven social sins described by Gandhiji. **[20]**

OR

Explain Gandhiji's views on varna and cast system in hindu culture.

P.T.O.

Q5) Write a short note on any four of the following in 100 words each. **[20]**

- a) Satyagraha a mass movement
- b) Dandi Yatra
- c) Impact of Bhagwadgita on Gandhiji
- d) Ekadashvrutta
- e) Concept of fearless ness
- f) Gandhiji's concept of swaraj

Total No. of Questions : 5]

P308

[4801]Ext. - 524

F.Y. B.A.

G1 - गांधी विचार

गांधीवादी विचारांची ओळख

(2013 पॅटर्न)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) गांधीजींची आदर्श समाज व रामराज्याची कल्पना व तिचे महत्व स्पष्ट करा. [20]

किंवा

गांधीजींच्या व्यक्तिमत्त्वाची ठळक वैशिष्ट्ये सांगून एक समाजसुधारक म्हणून त्यांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) अस्पृश्योद्धाराबद्दल गांधीजींची शिकवण सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

गांधीजींच्या मते- सत्याग्रहाची विविध तंत्रे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) गांधीजींचा सर्वोदय सिद्धांत स्पष्ट करून त्याचे चिकित्सक मूल्यमापन करा. [20]

किंवा

गांधीजींच्या सत्य व अहिंसा यासंबंधीच्या विचारांचे आधुनिक काळास अनुसरून महत्व विशद करा.

प्रश्न 4) गांधीजींच्या मते- सात पातके कोणती सविस्तर लिहा. [20]

किंवा

हिंदू संस्कृतीमधील जातीव्यवस्थेसंबंधी व वर्णव्यवस्थेसंबंधीचा गांधीजींचा दृष्टीकोन सांगा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) सत्याग्रह एक जनआंदोलन
- ब) दांडी यात्रा
- क) गांधीजींवरील भगवद्गितेचा प्रभाव
- ड) एकादशव्रत
- इ) निर्भयतेची संकल्पना
- फ) गांधीजीची स्वराज ही संकल्पना

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P309

[Total No. of Pages : 4

[4801]Ext. - 526

F.Y. B.A.

HISTORY OF CIVILIZATION

Cultural History of Maharashtra (Upto 13th Century)

(2013 Pattern) (General Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following question (any one) **[20]**

- i) Explain the concept 'culture' and discuss its various types.

OR

- ii) Explain the caste system in ancient Maharashtra.

Q2) Answer the following question (any one) **[20]**

- i) Discuss the geographical Features of Maharashtra.

OR

- ii) Describe the Prakrit literature with reference to Gatha Saptashati.

Q3) Answer the following question (any one) **[20]**

- i) Discuss the origin of Marathi language.

OR

- ii) Write the achievements of satavahanas in history.

Q4) Answer the following question (any one) **[20]**

- i) Describe the ancient cave architecture in Maharashtra.

OR

- ii) Explain the achievements of yadavas of Devagiri in the history of Maharashtra.

P.T.O.

Q5) Write short notes (any two)

[20]

- a) Marathi Literature
- b) Civilization
- c) Gaongada (Village Community)
- d) Nath cult

Total No. of Questions : 5]

P309

[4801]Ext. - 526

F.Y. B.A.

HISTORY OF CIVILIZATION

Cultural History of Maharashtra (Upto 13th Century)

(2013 Pattern) (General Paper - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) [20]
- i) संस्कृती ही संकल्पना स्पष्ट करा आणि तिच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा.
किंवा
- ii) प्राचीन महाराष्ट्रातील जातिव्यवस्था स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) [20]
- i) महाराष्ट्राच्या भौगोलिक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
किंवा
- ii) गाथा सप्तशतीच्या संदर्भात प्राकृत साहित्य वर्णन करा.
- प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) [20]
- i) मराठी भाषेचा उगम याची चर्चा करा.
किंवा
- ii) सातवाहनांची इतिहासातील कामगिरी लिहा.
- प्रश्न 4) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) [20]
- i) महाराष्ट्रातील प्राचीन लेणे स्थापत्य याचे वर्णन करा.
किंवा
- ii) महाराष्ट्राच्या इतिहासातील देवगिरीच्या यादवांची कामगिरी लिहा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

अ) मराठी साहित्य

ब) संस्कृती

क) गांवगाडा

ड) नाथ संप्रदाय

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P310

[Total No. of Pages : 4

[4801]Ext.-527

F.Y. B.A.

HOME ECONOMICS

G - 1 : Household and General Economics

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Diagrams must be drawn wherever necessary.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in 500 words each. (any one) **[20]**

- a) Explain the law of supply with suitable example.
- b) Explain the functions of money.

Q2) Answer the following questions in 500 words each. (any one) **[20]**

- a) Explain the suitable example family budget and state difference between family and public budget.
- b) Explain the basic economics problems.

Q3) Answer the following questions in 500 words each. (any one) **[20]**

- a) Explain the relation between human values and goals in human life.
- b) Explain the process of decision making with suitable example.

Q4) Answer the following questions in 500 words each. (any one) **[20]**

- a) Explain the process of Home Management.
- b) Explain the elements of Interior and Exterior House decoration.

P.T.O.

Q5) Write short notes. (any two)

[20]

- a) Market mechanism.
- b) Types of price elasticity of demand
- c) Importance of House Planning for different income group.
- d) Importance of Home Management.

Total No. of Questions : 5]

P310

[4801]Ext.-527

F.Y. B.A.

HOME ECONOMICS

G - 1 : Household and General Economics

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 500 शब्दात लिहा. (कोणताही एक) [20]
अ) पुरवठ्याचा नियम सोदाहरण स्पष्ट करा.
ब) पैशाची कार्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 500 शब्दात लिहा. (कोणताही एक) [20]
अ) कौटुंबिक अंदाजपत्रक सोदाहरण स्पष्ट करा आणि कौटुंबिक आणि सार्वजनिक अंदाज पत्रकातील फरक सांगा.
ब) मुलभूत आर्थिक प्रश्न स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 500 शब्दात लिहा. (कोणताही एक) [20]
अ) मानवी मूल्ये आणि उद्दिष्टे यांचा मानवी जीवनातील संबंध स्पष्ट करा.
ब) आर्थिक निर्णय प्रक्रिया सोदाहरण स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 500 शब्दात लिहा. (कोणताही एक) [20]
अ) गृहव्यवस्थापक प्रक्रिया स्पष्ट करा.
ब) अंतर्गत आणि बहिर्गत गृहसजावटीचे घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) बाजार यंत्रणा
- ब) मागणीच्या किंमत लवचिकतेचे प्रकार
- क) विविध उत्पन्न गटासाठी गृह नियोजनाचे महत्व
- ड) गृह व्यवस्थापनाचे महत्व

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P311

[Total No. of Pages : 4

[4801]Ext. - 529

F.Y. B.A.

SOCIAL WORK

I) Social Reform Movements in India

II) Introduction to Social Welfare and Social Services

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Discuss history of social service in pre - independence period. **[20]**

OR

State educational work of Ramkrishna mission.

Q2) Specify social service for deprived weaker sections. **[20]**

OR

State social reform movement by Mahatma Gandhi regarding moment of untouchability.

Q3) State need for planned provision for women. **[20]**

OR

Discuss social achievement of Bhudan movement.

Q4) Discuss objectives of Arya Samaj. **[20]**

OR

State reform movement by Mahatma Phule.

P.T.O.

Q5) Short notes. (Any two)

[20]

- a) Specify emergence of suryodaya movement.
- b) Work of social reformers in Maharashtra.
- c) Brahmo Samaj
- d) Social ill effects of untouchability.

Total No. of Questions : 5]

P311

[4801]Ext. - 529

F.Y. B.A.

SOCIAL WORK

I) Social Reform Movements in India

II) Introduction to Social Welfare and Social Services

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) स्वातंत्र्यपूर्व काळातील समाजसेवेच्या इतिहासाची चर्चा करा. [20]
किंवा
रामकृष्ण मिशनचे शैक्षणिक कार्य सांगा.
- प्रश्न 2) वंचित दुर्बल घटकांसाठी समाजसेवे बद्दल लिहा. [20]
किंवा
अस्पृश्यता निर्मुलनाच्या दृष्टीने म. गांधीच्या सामाजिक सुधारणा चळवळीविषयी माहिती द्या.
- प्रश्न 3) महिलांसाठी नियोजनबद्ध तरतूदींची गरज स्पष्ट करा. [20]
किंवा
भूदान चळवळीच्या सामाजिक उपलब्धीची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) आर्य समाजाची उद्दिष्टे विषद करा. [20]
किंवा
म. फुले यांच्या सुधारणा चळवळीविषयी लिहा.

प्रश्न 5) पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

[20]

- अ) सर्वोदय चळवळीचा उदय स्पष्ट करा.
- ब) महाराष्ट्रातील सामाजिक सुधारणा कार्य
- क) ब्राम्हो समाज
- ड) अस्पृश्यतेचे सामाजिक दुष्परिणाम

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P314

[Total No. of Pages : 4

[4801]Ext.-534
F.Y. B.A.
EDUCATION
(2013 Pattern) (General Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one question in 500 words **[20]**

- a) Explain in detail the Educational thoughts of Maharshee Karve.
- b) What is Pre primary Education? Explain the objectives and importance of Pre primary Education.

Q2) Answer any one question in 500 words. **[20]**

- a) What is Education? Explain the social importance of education with appropriate examples.
- b) What is Adult Education? Explain the Objectives and Importance of Adult Education.

Q3) Answer any one question in 500 words. **[20]**

- a) What is Family? Explain the role of family in educational development of child.
- b) What is observation method? Explain the nature, merits and limitations of observation method.

Q4) Answer any one question in 500 words. **[20]**

- a) What is mass communication media? Explain the role of mass communication media in educational development with appropriate examples.
- b) Explain in detail the educational objectives of National Policy of education (1986).

P.T.O.

Q5) Answer the following questions in 200 -250 words each (any two) **[20]**

- a) Characteristics of Educational Process.
- b) Write the concept of Environmental Education.
- c) Explain the concept of Earn and Learn Scheme
- d) Write the role of Newspaper in Education.

Total No. of Questions : 5]

P314

[4801]Ext.-534
F.Y. B.A.
G - 1 - शिक्षणशास्त्र
(2013 Pattern) (General Paper - I)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) महर्षी कर्वे यांचे शैक्षणिक विचार सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) पूर्व-प्राथमिक शिक्षण म्हणजे काय? पूर्व-प्राथमिक शिक्षणाची उद्दिष्टे सांगून महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) शिक्षणाचा अर्थ सांगून शिक्षणाचे सामाजिक महत्त्व सोदाहरण स्पष्ट करा.
ब) प्रौढशिक्षण म्हणजे काय? प्रौढशिक्षणाची उद्दिष्टे सांगून महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) कुटुंबाचा अर्थ सांगून विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक विकासातील कुटुंबाची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) निरीक्षण पध्दती म्हणजे काय? निरीक्षण पध्दतीचे स्वरूप, गुण व मर्यादा स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) समूह संपर्क माध्यमे म्हणजे काय? समूह संपर्क माध्यमांची शैक्षणिक विकासातील भूमिका सोदाहरण स्पष्ट करा.
ब) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण (1986) ची शैक्षणिक उद्दिष्टे सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) प्रत्येकी 200 ते 250 शब्दांत टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) शिक्षण प्रक्रियेची वैशिष्ट्ये
- ब) पर्यावरण शिक्षणाची संकल्पना
- क) कमवा व शिका योजनेची संकल्पना
- ड) वर्तमान पत्रांची शिक्षणातील भूमिका

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P317

[Total No. of Pages : 4

[4801]Ext. - 540
F.Y.B.A. (External)
SOCIOLOGY
G - 1 : Introduction to Sociology
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions. **[20]**

- a) What is Sociology? Explain the subject matter of sociology.
- b) Define society? Explain the characteristics of society.

Q2) Attempt any one of the following questions. **[20]**

- a) Elaborate the types of social group.
- b) Describe the Agencies of socialization in detail.

Q3) Attempt any one of the following questions. **[20]**

- a) Define Caste. Explain the characteristics of caste.
- b) Define social control. Discuss the informal means of social control.

Q4) Attempt any one of the following questions. **[20]**

- a) What is Social Movement? Discuss in detail the preconditions of social movement.
- b) Explain the Relevance of sociology in contemporary society.

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any Two) :

[20]

- a) Characteristics of Social Institutions (Any Five)
- b) Reference group.
- c) Cultural lag.
- d) Conformity and Deviance.

Total No. of Questions : 5]

P317

[4801]Ext. - 540
F.Y.B.A. (External)
SOCIOLOGY
G - 1 : Introduction to Sociology
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
अ) समाजशास्त्र म्हणजे काय? समाजशास्त्राचा अभ्यासविषय स्पष्ट करा.
ब) समाजाची व्याख्या लिहा. समाजाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
अ) सामाजिक समूहाचे प्रकार विशद करा.
ब) समाजिकरणाच्या साधनांचे सविस्तर वर्णन करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
अ) जातीची व्याख्या लिहा. जातीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) सामाजिक नियंत्रणाची व्याख्या लिहा. सामाजिक नियंत्रणाच्या अनौपचारिक साधनांची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
अ) सामाजिक चळवळ म्हणजे काय? सामाजिक चळवळीच्या पूर्वअटींची सविस्तर चर्चा करा.
ब) समकालीन समाजाशी समाजशास्त्राचा संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) सामाजिक संस्थेची वैशिष्ट्ये (कोणतेही 5)
- ब) संदर्भ समूह
- क) सांस्कृतिक पाश्चायन
- ड) अनुचलन आणि विचलन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P318

[Total No. of Pages : 4

[4801]Ext. - 541

F.Y. B.A.

ANCIENT INDIAN HISTORY, CULTURE AND ARCHAEOLOGY

Outline of Pre - History, Proto-History and Early History

(2013 Pattern) (General Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions : **[20]**

- a) Discuss the various definitions of 'History'.
- b) Why Neolithic Age is called as an Age of Revolution?

Q2) Answer any one of the following questions : **[20]**

- a) Describe the salient features of the Harappan civilization.
- b) Discuss the definitions of Heritage and the need of it's preservation.

Q3) Answer any one of the following questions : **[20]**

- a) Give an account of the 16 Mahājanapadas.
- b) What do you know about the persian empire? Write its impacts on Ancient India.

Q4) Answer any one of the following questions : **[20]**

- a) Explain the achievements of Kanishka the Kushana ruler.
- b) Take a review of the history of the Pallavas.

P.T.O.

Q5) Write short notes (any two) :

[20]

- a) Archaeological sources.
- b) Inamgaon excavations.
- c) Dhamma of Ashoka.
- d) Chalukya Pulakeshi II

Total No. of Questions : 5]

P318

[4801]Ext. - 541

F.Y. B.A.

ANCIENT INDIAN HISTORY, CULTURE AND ARCHAEOLOGY

Outline of Pre - History, Proto-History and Early History

(2013 Pattern) (General Paper - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालील कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [20]
अ) 'इतिहास' याच्या विविध व्याख्यांची चर्चा करा.
ब) नवाश्मयुगास 'क्रांतीचे युग' असे का म्हणतात?
- प्रश्न 2) खालील कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [20]
अ) हडाप्पा संस्कृतीची ठळक वैशिष्ट्ये वर्णन करा.
ब) वारसा याच्या व्याख्यांची चर्चा करा आणि त्याच्या जतनाची गरज लिहा.
- प्रश्न 3) खालील कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [20]
अ) 16 महाजनपदांचा वृत्तांत द्या.
ब) पर्शियन साम्राज्याविषयी तुम्हांस काय माहिती आहे? त्याचा प्राचीन भारतावरील प्रभाव लिहा.
- प्रश्न 4) खालील कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [20]
अ) कुषाण राजा कनिष्क याची कामगिरी स्पष्ट करा.
ब) पल्लवांच्या इतिहासाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) पुरातत्त्वीय साधने
- ब) इनामगाव उत्खनन
- क) अशोकाचा धम्म
- ड) चालुक्य दुसरा पुलकेशी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P322

[Total No. of Pages : 4

[4801]Ext. - 549

F.Y. B.A.

ADULT EDUCATION

Adult Education and Extension

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Describe the non - formal education? Write different methods of non - formal education. **[20]**

OR

What do you understand the National Adult Education Programme, 1978? Write its implications.

Q2) Need and importance of Adult Education Programmes in your block? **[20]**

OR

Role of Rural Development Programmes to improve the social status.

Q3) Suggest few strategies to start the Adult Education centre in your village. **[20]**

OR

Write the Adult Education Programmes in independence India.

Q4) What do you understand the scope of Adult Education after NPE, 1986? **[20]**

OR

Write the success story of Adult Education Centre in your village.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two :

[20]

- a) National Policy Education.
- b) Sakshar Bharat Programme.
- c) Continuing Education
- d) In - Formal Education.

Total No. of Questions : 5]

P322

[4801]Ext. - 549

F.Y. B.A.

ADULT EDUCATION

Adult Education and Extension

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) अनौपचारिक शिक्षण स्पष्ट करा. अनौपचारिक शिक्षणाच्या विविध पध्दती सांगा. [20]
किंवा
राष्ट्रीय प्रौढ शिक्षण कार्यक्रम 1978 विषयी लिहा. त्याचे परिणाम स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) आपल्या तालुक्यातील प्रौढ शिक्षण कार्यक्रमांच्या गरजा व महत्त्व विशद करा. [20]
किंवा
सामाजिक दर्जा उंचावण्याच्या दृष्टीने ग्रामिण विकास कार्यक्रमाची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) तुमच्या गावात प्रौढशिक्षण केंद्र सुरू करण्याच्या दृष्टीने काही व्यव्हरचना सूचवा. [20]
किंवा
स्वातंत्र्योत्तर भारतातील प्रौढ शिक्षण कार्यक्रमांविषयी लिहा.
- प्रश्न 4) राष्ट्रीय शिक्षण धोरण 1986 नंतर प्रौढशिक्षण कार्यास लाभलेली व्यापकता स्पष्ट करा. [20]
किंवा
तुमच्या खेड्यातील प्रौढशिक्षण केंद्राची यशस्वी कथा लिहा.

प्रश्न 5) पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

[20]

- अ) राष्ट्रीय शिक्षण धोरण
- ब) साक्षर भारत कार्यक्रम
- क) निरंतर शिक्षण
- ड) सहज शिक्षण

